

**INFORMÁCIA O NAPLŇANÍ OPATRENÍ VYPLÝVAJÚCICH
Z NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU EURÓPSKEJ ZÁRUKY PRE DETI
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE S VÝHLADOM DO ROKU 2030**

OBSAH

1	ÚVOD	6
1.1.	Participácia	7
2	POPULÁCIA DETÍ V NÚDZI.....	8
3	ODPOČET OPATRENÍ	10
3.1	Účinný prístup k vzdelávaniu na všetkých úrovniach a k školským aktivitám	10
3.2	Účinný prístup k primeranému bývaniu a sociálnej starostlivosti.....	26
3.3	Účinný prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti	39
3.4	Účinný prístup k zdravej výžive.....	48
4	INDIKÁTORY, CIELE A MONITOROVANIE	48
5	FINANCOVANIE	49
6	DOBRÁ PRAX A ĎALŠÍ VÝVOJ	50
7	ZÁVER	51

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia.....	9
Tabuľka 2 Miera rizika a chudoby podľa čiastkových indikátorov	9
Tabuľka 3 Počet detí, ktorým bola poskytnutá dotácia na stravu	51

ZOZNAM SKRATIEK

AP EPSP- Akčný plán Európskeho piliera sociálnych práv
APZ- Asistent podpory zdravia
AROE- Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia
BFHI- Baby friendly hospital initiative
CAN- Child Abuse & Neglect
CDR- Centrum pre deti a rodiny
CVS- Celodenný výchovný systém
DOP- Dopytovo orientované projekty
ECG- European Child Guarantee
EFRR- Európsky fond regionálneho rozvoja
EK- Európska komisia
ESF- Európsky sociálny fond
EŠIF- Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ- Európska únia
EU SILC- Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)
FAS- fetálny alkoholový syndróm
IMPLEA- implementačná agentúra
IZA- Inštitút zdravotných analýz
MDV SR- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MH SR- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPSVR SR- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK- Marginalizované rómske komunity
MŠ- Materská škola
MŠVVaM SR- Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MZ SR- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI- Národné centrum zdravotníckych informácií
NIVAM- Národný inštitút vzdelávania a mládeže
NP- Národný projekt
NPRT- Národný projekt Rozvojové tímy
NP PRIM- Projekt inklúzie v materských školách
NSV- Nižšie stredné vzdelanie
NSOV- Nižšie stredné odborné vzdelanie
OP IZ- Operačný program ľudské zdroje
OZ- Odborní zamestnanci
PNR- profesionálny náhradný rodič
PO- Programové obdobie
POO SR- Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky
POP- Pomáhajúce profesie
PRINED- Projekt inkluzívnej edukácie
PUŠD- Predčasné ukončenie školskej dochádzky
PŠD- Povinná školská dochádzka
PZ- Pedagogickí zamestnanci
RD- Rodinné domy
RPPS- Referáty poradensko-psychologických služieb
SDV- Systém duálneho vzdelávania
SNSLP- Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

SPODaSK- Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR- Slovenská republika
SRK- Stretnutia rodinného kruhu
SŠ- Stredná škola
ŠFRB- Štátny fond rozvoja bývania
ŠKD- Školský klub detí
ŠR- Štátny rozpočet
ŠVP- Štátny vzdelávací program
TP- Terénna práca
TSP- Terénna sociálna práca
UMS- Únia miest Slovenska
Úrad PSVR- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVR- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSVRK- Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
ÚV SR- Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVZ SR- Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
VOP- Verejný ochranca práv
VPK- Vnútorne pripomienkové konanie
VSRD- Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve
VŠ- Vysoká škola
VÚDPaP- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO- Svetová zdravotnícka organizácia (World health organization)
ZP- Zdravotné postihnutie
ZMOS- Združenie miest a obcí Slovenska
ZR- Zdravé regióny
ZŠ – Základná škola
ZZ- Zdravotné znevýhodnenie

1 ÚVOD

Európska Komisia zverejnila dňa 24.03.2021 dve iniciatívy na zabezpečenie práv dieťaťa: Oznámenie o Stratégii práv dieťaťa a prijala odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (ďalej len „odporúčanie“), ktoré Rada EÚ schválila 14. júna 2021. Napriek bezprecedentnej ochrane, ktorú dnes deti v EÚ majú, ešte stále prichádza k častému násilliu, ich socio-ekonomickému vylúčeniu, diskriminácii, či nedostatočnému zohľadneniu ich záujmov. Cieľom odporúčania je predchádzať chudobe a sociálnemu vylúčeniu a bojovať proti nim zaručením prístupu deťom v núdzi (osoby mladšie ako 18 rokov ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením) k súboru kľúčových služieb, vrátane uplatňovania hľadiska pohlavia s cieľom zohľadniť rôzne situácie dievčat a chlapcov, a tým zároveň prispieť k rešpektovaniu, ochrane a naplňaniu práv dieťaťa a nediskriminácii, prostredníctvom boja proti chudobe detí a podpory rovných príležitostí.

V odporúčaní sme sa zaviazali, že predložíme Európskej Komisii Národný akčný plán Európskej záruky pre deti na obdobie do roku 2030. Uznesením č. 156/2023 z 12. apríla 2023 bol Národný akčný plán Európskej záruky pre deti v SR s výhľadom do roku 2030 schválený vládou SR, čím sa začal proces implementácie.

Za gestora povereného prípravou AP bolo určené Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch sekcie ľudských práv MPSVR SR (ďalej len NKS), ktoré zároveň plní úlohu Národného koordinátora Európskej záruky pre deti v SR, prostredníctvom ministrom menovaného koordinátora Európskej záruky pre deti.

Pri príprave NAP ECG bola vytvorená pracovná skupina, ktorej členmi sú:

- Ministerstvo dopravy a výstavby SR,
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
- Ministerstvo zdravotníctva SR,
- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR ,
- Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR
- Ministerstvo vnútra SR,
- Ministerstvo spravodlivosti SR,
- Ministerstvo zahraničných vecí SR,
- Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity,
- Úrad komisára pre deti,
- Úrad komisára pre osoby so zdravotným znevýhodnením.

Činnosť predmetnej pracovnej skupiny k NAP ECG pokračuje aj pri procese implementácie. Skupina zasadá niekoľko krát ročne, kde za vedenia Národného koordinátora diskutuje o plnení opatrení, ktoré vyplývajú z NAP ECG, ako aj o budúcich výzvach. Členovia pracovnej skupiny aktívne spolupracovali aj pri tvorbe odpočtu k NAP ECG. Pracovnú skupinu plánujeme rozšíriť o ďalšie subjekty.

Jedným z horizontálnych princípov NAP ECG je zabezpečenie účinného a bezplatného prístupu k bezpečnému prostrediu, participácii a nediskriminácii detí, nakoľko všetky deti majú mať efektívnu možnosť a podporu v tom, aby sa stali aktívnymi občanmi a budúcimi aktérmi zmeny. Majú právo byť účastní pri formulovaní, vykonávaní a hodnotení politických priorít cestou využívania a aplikácie svojich práv. Vzhľadom na uvedené NKS ako samostatná organizačná súčasť MPSVR SR v minulom roku historicky prvýkrát zapojilo deti do tvorby strategického materiálu, ktorý sa ich týka. Aj v roku 2023 NKS pokračovalo s myšlienkou, že

ak chce robiť niečo pre deti, musí to robiť s nimi. V roku 2023 sme participáciu venovali témam novej Stratégie na ochranu detí pred násilím „Detstvo bez násillia pre všetky deti“ a Európskej záruke pre deti.

1.1. Participácia

Participácia detí sa konala v mesiacoch október a november na štyroch miestach na Slovensku: Vranov nad Topľou, Michalovce, Banská Bystrica a Senica. Celkovo sa zapojilo 114 detí a 49 dospelých. Participácia detí prebehla formou moderovanej diskusie, na ktorej sa zúčastnili deti zo základných a stredných škôl a dospelí, ktorí zastupovali subjekty pracujúce v oblasti ochrany detí pred násilím. Účastníci sa na začiatok oboznámili s Dohovorom o právach dieťaťa, kde mali možnosť vyjadriť svoj názor na dodržiavanie detských práv. Organizátori im dali možnosť zistiť, aké dopady má nerešpektovanie týchto práv a tiež, ako sa to odzrkadľuje aj na štatistických číslach týkajúcich sa zlého zaobchádzania s deťmi, ako aj na štatistikách ohľadom chudoby a sociálneho vylúčenia. Zúčastnení sa tiež rozprávali o pozitívnych príkladoch, ako vedia deti pomôcť.

Po úvode nasledovala diskusia s otvorenými otázkami na niekoľko tém. Tento rok sa participácia venovala trom témam: duševné zdravie, diskriminácia a nahlasovanie či vyhľadanie pomoci. Deti a dospelí spolu diskutovali na otázky ako napríklad :

- Je pre teba dôležité duševné zdravie? Čo by si potreboval, aby tvoje duševné zdravie bolo lepšie, aby si sa cítil lepšie?
- Vieš čo je to diskriminácia? Myslíš si, že existuje diskriminácia detí na Slovensku? Ak áno, na základe čoho sú deti na Slovensku diskriminované? Na akých miestach najviac? Čo by si s tým navrhoval/a spraviť? Čo by sme s tým mali spraviť my dospelí a čo by si mohol spraviť aj ty?
- Komu by si sa zdôveril, ak by sa tebe alebo tvojmu kamošovi/kamoške niečo stalo? Akým spôsobom by si vyhľadal pomoc? Ak by sa stalo niečo vážnejšie, išiel/išla by si na políciu? Vieš ako sa to robí? Išiel/Išla by si sama? Navrhni ako by to malo vyzerat', keď prídeš na políciu/úrad oznámiť čo sa stalo, aby si sa cítil/a dobre a nebál/a sa zdôveriť.

Pri téme duševného zdravia deti často opakovali potrebu psychológa na každej škole, alebo teda dostupnejšiu psychologickú pomoc. Duševné zdravie charakterizovali ako pocit byť v pohode, keď necítia tlak na svoju osobu zo strany dospelých a majú sa s kým porozprávať. Chýbala im pozornosť od dospelých, vypočutie, pochopenie, prijatie, ale aj láska a starostlivosť, či aj niečo tak malé ako pochvala za snahu. Uviedli aj konkrétne návrhy, čo by sa dalo zlepšiť, ako napríklad vytvorenie relaxačnej miestnosti v škole či poskytnutie farieb na vymaľovanie spoločných priestorov podľa návrhov študentov.

Diskrimináciu vnímajú veľmi citlivo a vedia ju pomenovať a rozlíšiť, hovorili o nej ako nenávisti k inakosti a tiež to, že nenávistné prejavy vidia najmä zo strany starších, ktorým musia pripomínať ako byť tolerantnejšími. Upriamili pozornosť na konkrétne problémy, ktoré zažívajú v dennodennom živote, ako je absencia bezbariérového prístupu v školách, či škatuľkovanie študentov na základe známok.

Vzhľadom na veľký úspech participácie detí sme sa rozhodli v tomto projekte pokračovať aj v budúcnosti, nakoľko názory detí sú nedocenenou spätnou väzbou a poukazujú na konkrétne miesta, ktoré treba v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia do budúcnosti zmeniť.

2 POPULÁCIA DETÍ V NÚDZI

Slovenská republika plánuje v rámci naplnenia AP EPSP do roku 2030 v oblasti sociálnej ochrany podporovať sociálne začleňovanie, najmä prostredníctvom znižovania chudoby. Cieľom je do roku 2030 znížiť počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho o 70 tis.¹ (v porovnaní s východiskovou hodnotou v roku 2019), t. j. hodnota miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia by mala dosiahnuť úroveň cca 13,6 %.²

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE) - je hlavný ukazovateľ na monitorovanie cieľa EÚ 2030 v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia. Predmetný ukazovateľ definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne t. j. je tvorený kombináciou troch čiastkových ukazovateľov:

- miera rizika príjmovej chudoby³,
- miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie⁴,
- miera veľmi nízkej intenzity práce⁵.

Z hľadiska veku boli deti na Slovensku vystavené vyššiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako dospelí alebo starší obyvatelia. Podľa údajov zo zisťovania EU SILC 2022 miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia dosiahla vo vekovej skupine 0-17 roční hodnotu 24,7 %, čo bolo 1,5-násobne viac ako bolo u celkovej populácii.

Na základe údajov zo štatistického zisťovania o príjmoch a životných podmienkach (EU SILC) bolo v roku 2022 ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením 252 tis. detí do 18 rokov. V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu o 50 tisíc detí. Tento rastúci trend kopíruje celkový rast počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením na Slovensku, ktorý bol spôsobený vývojom sociálno-ekonomickej situácií v krajine. Uvedená skupiny tvorí 28,4% z celkového počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením.

Jedným z významných faktorov vplývajúcim na mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je aj typ domácnosti. V roku 2022 boli domácnosti so závislými deťmi v SR až 1,8-násobne viac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako domácnosti bez detí.

¹ Vymedzenie národných cieľov do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv – uznesenie vlády SR č. 13/2022.

² Národný program reforiem Slovenskej republiky 2024, Príloha č. 1 Ciele a ukazovatele Tabuľka **Chyba! Len hlavný dokument.**: Prehľad použitých ukazovateľov

³ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov

⁴ Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 7 z 13-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž, predmety dlhodobej spotreby, základné voľnočasové a sociálne aktivity, a to: nahrádzanie obnoseného šatstva novým (nie „secondhandovým“), dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia), každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba bez toho, aby sa musel s niekým radiť, pravidelná účasť na voľnočasovej aktivite, stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac, počítač a pripojenie k internetu; nahrádzanie opotrebovaného nábytku (nie „secondhandovým“), jesť jedlo s mäsom, kuraťom alebo rybou každý druhý deň, čeliť neočakávaným finančným výdavkom, ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, uhrádzať nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek, udržiavať primerané teplo v byte, osobný automobil, jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom

⁵ podiel ľudí vo veku od 0 do 64 rokov žijúci v domácnostiach, kde sú dospelí (vo veku 18 až 64 rokov), ale bez študentov vo veku 18 až 24 rokov a ľudí, ktorí sú na dôchodku podľa svojho aktuálneho ekonomického statusu alebo poberajú akýkoľvek dôchodok (okrem pozostalostného dôchodku), ako aj ľudia vo veku 60 - 64 rokov, ktorí sú neaktívni a žijú v domácnosti, kde hlavným príjmom sú dôchodky (okrem pozostalostných dôchodkov)), ktorí pracovali počas predchádzajúcich 12 mesiacov menej ako 20% svojho celkového potenciálu kombinovaného pracovného času

Kým pri domácnostiach bez závislých detí bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 11,4 %, pri domácnostiach s deťmi bola na úrovni 20,6 %. To znamená, že v podmienkach SR sú domácnosti, ktoré sa starajú o nezávislé deti z hľadiska výskytu chudoby podstatne rizikovejšie ako domácnosti bez detí. Z kategórie domácností so závislými deťmi boli najviac ohrozené neúplné domácnosti (1 rodič s 1 závislým dieťaťom), kde bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 46,5 %. Ďalej boli najviac ohrozené domácnosti s vyšším počtom detí, t. j. 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi (43,8 %). Bolo to takmer 2,7-krát viac ako u celkovej populácii.

Vývoj ohrozenia chudobou alebo sociálnym vylúčením alebo jeho jednotlivých komponentov, či už ide o vyjadrenie v absolútnych hodnotách alebo v percentuálnom vyjadrení je spracované v tabuľkách nižšie.

Tabuľka 1 Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia

Ukazovateľ/rok	2018	2019	2020	2021	2022
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia – celá populácia (abs v tis.)	813	795	744	841	888
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia – celá populácia (%)	15,2	14,8	13,8	15,6	16,5
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia – detí vo veku 0-17 (abs v tis.)	235	207	183	202	252
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia – detí vo veku 0-17 (%)	23,3	21,0	18,4	19,7	24,7

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 2 Miera rizika a chudoby podľa čiastkových indikátorov

Ukazovateľ/rok	2018	2019	2020	2021	2022
Miera rizika chudoby detí vo veku 0-17 (%)	20,5	19,0	17,0	17,6	22,1
Závažná materiálna a sociálna deprivácia detí vo veku 0-17 (%)	7,9	7,4	4,9	7,4	10,8
Veľmi nízka intenzita práce (deti vo veku 0-17 v %)	6,3	6,8	3,9	4,7	4,8

Zdroj: ŠÚ SR

3 ODPOČET OPATRENÍ

Napĺňanie opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu Európskej záruky pre deti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030

Informácia o napĺňaní opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu Európskej záruky pre deti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 obsahuje informácie o plnení opatrení v období **od 12. apríla 2023 do 31. decembra 2023.**

3.1 Účinný prístup k vzdelávaniu na všetkých úrovniach a k školským aktivitám

Opatrenie: Výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Predpokladaná hodnota EÚ fondy: 27 000 000 €

Predpokladaná hodnota ŠR: 6 300 000 €

Indikátory:

- kapacita nových alebo modernizovaných zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov

Stav plnenia: *úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

Inštitút pre výskum práce a rodiny v roku 2023 realizoval analýzu zameranú na potrebu zosúladovania rodinného a pracovného života v nadväznosti na nedostatočné kapacity v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorú finalizuje. Výstupy z analýzy budú zverejnené v roku 2024.

MPSVR SR zahájilo rokovania s MIRRI SR v decembri 2023, za účelom definovania podmienok poskytnutia príspevku na výstavbu zariadení starostlivosti pre deti do troch rokov veku dieťaťa.

Opatrenie: Zlepšiť kognitívne, emocionálne a prosociálne zručnosti detí z MRK vo veku od 0-3 prostredníctvom aktívnej účasti detí a rodičov na programoch ranej starostlivosti

Gestor: MPSVR SR, MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: ÚV (ÚSVRK), MZ SR, MVO, MV SR, Zdravé regióny, ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR, POO SR

Financovanie EÚ fondy: 1 000 000 € +2 388 081 z POO SR

Financovanie ŠR: 200 000 €

Indikátory:

- vypracovaná a implementovaná Národná stratégia rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-30 schválená vládou SR
- počet realizovaných aktivít zameraných na zvýšenie povedomia ohľadom programov ranej starostlivosti (cieľová hodnota v roku 2023- 2, 2024- 1)
- počet metodických materiálov vypracovaných v rámci realizovaných projektov zameraných na programy ranej starostlivosti (cieľová hodnota v roku 2023- 1)
- počet zamestnancov vykonávajúcich intervencie a programy ranej starostlivosti (cieľová hodnota v roku 2024- 35)
- počet podporených subjektov (cieľová hodnota v roku 2024- 3)
- počet detí v programoch ranej starostlivosti
- počet podporených subjektov.

Stav plnenia: *Úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

Vláda Slovenskej republiky schválila „Národnú stratégiu rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022- 2030⁶“ uznesením č. 435 z 28. júna 2022. Cieľom stratégie je prispieť k rozvoju koordinovaných a integrovaných služieb včasnej intervencie a služieb ranej starostlivosti. Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 244 zo dňa 24. mája 2023 schválila Akčný plán na roky 2023-2025 k Národnej stratégii rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030⁷, ktorý je zameraný na realizáciu konkrétnych opatrení a úloh vyplývajúcich zo stratégie. Na prípravu Národnej stratégie rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030 ako aj Akčného plánu bola zriadená pracovná skupina, ktorá vytvorila dokument *Cesta dieťaťa v ranom veku*, ktorý poskytuje rámec informácií o intervenciách v systéme podpory a pomoci dieťaťu a jeho rodine. Tento dokument môže slúžiť aj ako podkladový materiál k iným metodickým materiálom v oblasti ranej starostlivosti o dieťa.

MŠVVaM SR vyhlásilo „*Grantovú schému na podporu poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie⁸ deťom vo veku 0-6 rokov, najmä z prostredia marginalizovaných rómskych komunít a z prostredia generačnej chudoby*“ v Q1 2023. Výška prostriedkov mechanizmu z POO SR určených na grantovú schému je vyše 6 milióna EUR na roky 2023-2026. MŠVVaM SR následne v Q3 2023 vyhlásilo a vyhodnotilo výzvu pre mimovládne a iné organizácie s názvom „*Podpora poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít a z prostredia generačnej chudoby*“. MŠVVaM SR z tejto výzvy podporí 10 subjektov a momentálne je v procese uzatvárania zmlúv s týmito žiadateľmi (občianske združenia a neziskové organizácie), ktorí začínajú realizovať intervencie a programy ranej starostlivosti v Q4 2023 alebo Q1 2024 s minimálnou dĺžkou programov 2 roky. Zmluva sa uzatvorila k decembru 2023 s tromi prijímateľmi. Dáta o minimálnom počte podporených asistentov ranej starostlivosti a detí v ranom veku budú dostupné po podpise zmlúv so všetkými prijímateľmi. Metodické materiály vypracované v rámci realizovaných projektov z tohto grantového programu zamerané na programy ranej starostlivosti budú dostupné po ukončení projektov, keďže sa budú zameriavať na meranie dopadu projektov.

ÚSVRK realizuje v rámci Programu Slovensko Národný projekt *Rozvojové tímy fáza I.*-zamestnaných 158 členov rozvojových tímov zameraných na ranú starostlivosť a podporu rodičovských zručností s dôrazom na tému zdravia a prevencie. ÚSVRK realizoval v rámci OPLZ Národný projekt *Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít II* (projekt sa realizoval v 2 fázach v období od 2020 – 10/2023)-zamestnaných 140 rodičovských asistentov, ktorí pracovali s rodinami v ich domácom prostredí na rozvoji rodičovských zručností s dôrazom na tému zdravia a prevencie. Dopytovo-orientované projekty realizované subjektami MVO (3) na základe výzvy OPLZ-PO5-2021-2 („*Výzva na podporu programov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti z MRK vo veku 0 až 3 roky a s tým súvisiacim rozvojom rodičovských kompetencií*“) ukončili v roku 2023 svoje aktivity poskytovania programov VSRD pre deti z MRK s cieľom rozvinúť v maximálnej miere zmyslový, pohybový, rozumový, jazykový, psychický a sociálny potenciál dieťaťa, vrátane poradenstva a stimulácie dieťaťa v prítomnosti a s asistenciou rodiča, práce s rodinou a dieťaťom priamo v komunite.

MZ SR ako sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko zverejnilo dňa 24. 10. 2023 výzvu „*Výkonávanie komunitnej osvetu zdravia najmä pre príslušníkov MRK a*

⁶ <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/ostatne/narodna-strategia-rozvoja-koordinovanych-sluzieb-vcasnej-intervencie-ranej-starostlivosti.pdf>

⁷ <https://www.employment.gov.sk/files/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/vcasna-intervencia-rana-starostlivost/akcny-plan-roky-2023-2025.pdf>

⁸ <https://www.minedu.sk/34965-sk/grantova-schema-na-podporu-ranej-starostlivosti-a-intervencie/>

znevýhodnené skupiny na podporu zdravia a prevenciu ochorení“ s termínom ukončenia dňa 24. 11. 2023. Cieľom výzvy je zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám starostlivosti, vrátane zdravotnej starostlivosti pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva s dôrazom na MRK vo všetkých ôsmich krajocho SR.

Opatrenie: Rozvoj personálnych kapacít v oblasti formalizovanej starostlivosti o deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 30 500 000 €

Financovanie ŠR: 9 500 000 €

Indikátory:

- počet osôb poskytujúcich sociálne služby

Stav plnenia: *úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

Inštitút pre výskum práce a rodiny v roku 2023 realizoval analýzu zameranú na potrebu zosúladovania rodinného a pracovného života v nadväznosti na nedostatočné kapacity v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorú finalizuje. Výstupy z analýzy budú zverejnené v roku 2024. Na základe záverov analýzy konkrétnych aspektov poskytovania starostlivosti o deti do troch rokov veku (napr. prevádzkovanie, poskytovanie činností v zariadeniach, financovanie zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa) bude možné definovať a konkretizovať potrebu podpory a rozvoja personálnych kapacít v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.

V rámci rozvoja personálnych kapacít v roku 2023 MPSVR SR pripravilo *Národný projekt Podpora a profesionalizácia odborných kapacít v oblasti sociálneho začlenenia*, v rámci ktorého profesionáli poskytujúci včasnú intervenciu v systéme sociálnych služieb zameranú na deti od 0-7 rokov budú môcť absolvovať vzdelávanie.

Opatrenie: Vytváranie flexibilných foriem starostlivosti o deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet osôb poskytujúcich starostlivosť

Stav plnenia: *opatrenie bude pri aktualizácii vypustené*

Text hlásenia:

Opatrenie bude pri najbližšej aktualizácii vypustené z NAP ECG, nakoľko aktivity uvedené v tomto opatrení sa nachádzajú v iných opatreniach, v ktorých sú aj odpočítané.

Opatrenie: Zabezpečiť efektívny systém identifikovania a odosielania detí v núdzi, pri plnom rozvoji vývinového potenciálu, vrátane detí so ZP , resp. detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, do systémov podpory a pomoci v oblasti rezortu školstva, zdravotníctva a práce, sociálnych vecí a rodiny

Gestor: MPSVR SR, MŠVVaM SR, MZ SR

Termín: 2021-2027

Indikátory:

- počet právnych úprav, metodík, štandardizovaných postupov zameraných na poskytovanie služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti, ktoré obsahujú rozmer spolupráce medzi aktérmi so súvisiacim sieťovaním odborníkov.

Stav plnenia: *úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

V súlade s Národnou stratégiou koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022 – 2030 (ďalej len „stratégia“), ako aj Akčným plánom na roky 2022 – 2023 (ďalej len „akčný plán“) k tejto stratégii, MPSVR SR, MZ SR, MŠVVaM SR, zástupcovia 2 miestnej a regionálnej samosprávy, zástupcovia mimovládnych organizácií – Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením, Asociácia poskytovateľov a podporovateľov služby včasnej intervencie, Nezávislá platforma SocioFórum, občianske združenie Cesta von, Únia súkromných škôlok a jasli, UNICEF, FOND prof. K. Matulaya n. f. spolupracovali na vypracovaní materiálu „Cesta dieťaťa v ranom veku“ (ďalej len „Cesta dieťaťa - Cesta dieťaťa je jasne definovaný model dostupnej starostlivosti pre deti od 0-7 rokov a ich rodiny. Cieľom podpory optimálneho vývinu dieťaťa je odstránenie nerovností medzi deťmi využitím existujúcich systémov s viacerými úrovňami podpory, ako aj vytváranie nových. Za dôležitú je považovaná včasná identifikácia vývinových ťažkostí, aby sa dieťa dostalo k vývinu podporujúcim intervenciám v čo najkratšom čase. Potreba vzniku cesty dieťaťa vyplýva z aplikačnej praxe, kedy rodičia, ale aj profesionáli poskytujúci starostlivosť nemajú častokrát dostatočné informácie ohľadom dostupnosti služieb, výkonov, programov a formách starostlivosti, ktoré sú už etablované a je ich možné využívať. V rámci nastavenia podmienok v SR pre zabezpečenie efektívneho systému identifikovania a odosielania detí v núdzi, pri plnom rozvoji vývinového potenciálu, vrátane detí so ZP, resp. detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, do systémov podpory a pomoci v oblasti rezortu zdravotníctva v súčasnej dobe prebieha odborná korektúra slovenského prekladu materiálov: - Practical manual for working with the International Classification of Functional Ability, Disability and Health (ICF) - Praktická príručka pre prácu s medzinárodnou klasifikáciou funkčnej schopnosti, zdravotného postihnutia a zdravia (ICF). - The Nurturing Care Framework - Rámec starostlivosti o výchovu. - Framework on Early Childhood Development in the WHO region - Rámec rozvoja raného detstva v regióne WHO.

Opatrenie: Vznik detských skupín najmä pre ukrajinské deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2023

Zdroj financovania: OP ĽZ

Financovanie EÚ fondy: 600 000 €

Financovanie ŠR: 300 000 €

Indikátory:

- počet detských skupín

Stav plnenia: *úloha sa plní*

Text hlásenia:

V rámci služby na podporu zosúladžovania rodinného života a pracovného života sú utvorené podmienky na poskytovanie starostlivosti o dieťa v detskej skupine. Táto forma starostlivosti sa poskytuje v domácom prostredí (alebo inom približujúcom sa priestorovo i vybavenosťou domácomu prostrediu) v malom kolektíve detí (najviac štyri deti). Aktuálne je na Slovensku zriadených 13 detských skupín.

Opatrenie: Pôsobenie podporných tímov v školách a školských zariadeniach o zdravotníckych pracovníkov

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+/POO SR

Indikátory:

- počet zdravotných pracovníkov na školách a školských zariadeniach

Stav plnenia: *opatrenie bude pri aktualizácii vypustené*

Text hlásenia:

Opatrenie bude pri najbližšej aktualizácii vypustené z NAP ECG z dôvodu chybného znenia opatrenia.

Opatrenie: Rozvoj komplexných zručností a gramotností detí, žiakov a mládeže

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 300 000 €

Financovanie ŠR: 150 000 €

Indikátory:

- príslušné štátne vzdelávacie programy

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MŠVVaM SR schválilo v roku 2023 nový Štátny vzdelávací program (ŠVP). Ten je súčasťou kurikulárnej reformy Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorá sa zameriava na naplnenie potrieb vzdelávania pre 21. storočie. Od septembra 2023 prvých 40 základných škôl vzdeláva svojich prvákov a prváčky podľa nového kurikula. Všetky základné školy začnú povinne učiť podľa nového ŠVP od školského roku 2026/2027.

Kľúčovou ambíciou pri tvorbe nového vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie bola ambícia poskytovať ucelené a komplexné základy všeobecného vzdelania, ktoré dáva všetkým žiakom predpoklady na porozumenie životu, osvojenie nástrojov učenia sa a základnej orientácie vo svete. Poskytuje základy kultúrnej gramotnosti a podporuje motiváciu k ďalšiemu vzdelávaniu a celoživotnému učeniu sa.

Kľúčové prierezové gramotnosti:

- Environmentálna gramotnosť
- Finančná gramotnosť
- Digitálna gramotnosť
- Občianska gramotnosť
- Emocionálna a sociálna gramotnosť
- Čitateľská a vizuálna gramotnosť.

Prístup orientovaný na podporu a rozvoj komplexných zručností a gramotností žiactva bol východiskový a formatívny i pre vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť. Tá pripravuje žiakov k tomu, aby sa prejavovali ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovali svoje práva a naplňali svoje povinnosti. Umožňuje porozumieť geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta, čo vedie k rešpektu a ohľaduplnosti voči iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám, ako aj voči sebe. U žiakov rozvíja pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti, krajine a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Okrem vedomostí rozvíja u žiakov aj spôsobilosti získavať, vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe. Žiaci z nich vyvodzujú logicky správne závery a dokážu ich argumentačne podložiť a odprezentovať.

Inovovaný štátny vzdelávací program pre gymnáziá v svojich cieľoch a vzdelávacích štandardoch taktiež kladie dôraz na podporu a rozvoj komplexných zručností a prierezových gramotností študentstva (kritické myslenie, finančná gramotnosť, mediálna gramotnosť).

Iné podporné aktivity:

1. NIVAM (v pozícii pozorovateľa) podporil v roku 2023 akciu Týždeň mediálnej a informačnej gramotnosti: panelová diskusia a workshopy⁹
2. Workshopy: kritické myslenie a mediálna gramotnosť; Informačná služba Organizácie Spojených národov vo Viedni, Národný inštitút vzdelávania a mládeže a mimovládna organizácia Slovenská debatná asociácia zorganizovali interaktívne on-line workshopy, a to samostatne pre učiteľov a učiteľky základných škôl a zvlášť pre učiteľov a učiteľky stredných škôl¹⁰
3. Vzdelávací program Rozvoj mediálnej výchovy a mediálna gramotnosť detí a žiakov, Národný projekt Profesionálny rozvoj učiteľov (TEACHERS)¹¹
4. Usmernenia k riešeniu dezinformácií a podpore digitálnej gramotnosti vo vzdelávacom procese a odbornej príprave učiteľom a pedagógom¹²¹³

Opatrenie: Zabezpečiť systémovú a metodickú podporu s cieľom zavádzania inkluzívneho vzdelávania detí a žiakov z MRK

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM

Termín: 2022-2024

Financovanie EÚ fondy: 100 000 €

Financovanie ŠR: 50 000 €

Indikátory:

- vytvorená a implementovaná Stratégia inkluzívneho vzdelávania
- vytvorený a implementovaný nový štátny vzdelávací program pre ZŠ
- počet škôl pilotne zavádzajúcich využívanie základných a rozšírených výchovno-vzdelávacích štandardov (cieľová hodnota v roku 2023- 50, v roku 2024-200)

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Vytvorená a implementovaná Stratégia inkluzívneho vzdelávania: splnené

Inkluzívne vzdelávanie na Slovensku do roku 2021 nebolo ustanovené v školskom zákone na jeho efektívnu realizáciu v praxi. Novela školského zákona (schválená 20. 10. 2021 s účinnosťou od 1. 1. 2022) označuje inkluzívne vzdelávanie za jeden zo základných princípov výchovy a vzdelávania a vytvára elementárne možnosti na zavedenie inkluzívneho vzdelávania vo všetkých typoch škôl. Inkluzívna edukácia bola doteraz implementovaná do edukačnej praxe formou národných projektov, ktoré poskytovali školám personálnu pomoc vo forme inkluzívnych tímov, metodickej pomoci a materiálnej podpory.

Z evalvačných správ národných projektov Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzií marginalizovaných rómskych komunít (MRK1) Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (MRK2), Projekt inkluzívnej edukácie (PRINED), Škola otvorená všetkým (ŠOV), Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I (NP PRIM I) vyplýva, že inkluzívne tímy, realizácia

⁹ <https://nivam.sk/tyzden-medialnej-a-informacnej-gramotnosti-panelova-diskusie-a-workshopy>

¹⁰ <https://nivam.sk/workshop/>

¹¹ <https://mpc-edu.sk/sk/edu/program/986>

¹² <https://bit.ly/3webXb7>, <https://bit.ly/3Qyeru6>

¹³ <https://nivam.sk/usmernenia-pre-ucitelov-a-pedagogov-tykajúce-sa-boja-proti-dezinformaciám-a-podpory-digitalnej-gramotnosti-prostredníctvom-vzdelávania-a-odbornej-pripravy/>

celodenného výchovného systému (CVS) a spolupráca školy s rodinou priniesli efektívne edukačné výsledky.

Vytvorený a implementovaný nový štátny vzdelávací program pre ZŠ: priebežne sa plní

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR schválil v roku 2023 nový Štátny vzdelávací program (ŠVP). Ten je súčasťou kurikulárnej reformy Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorá sa zameriava na naplnenie potrieb vzdelávania pre 21. storočie. Od septembra 2023 prvých 40 základných škôl vzdeláva svojich prvákov a prváčky podľa nového kurikula. Všetky základné školy začnú povinne učiť podľa nového ŠVP od školského roku 2026/2027.

Počet škôl pilotne zavádzajúcich využívanie základných a rozšírených výchovno-vzdelávacích štandardov: priebežne sa plní

Do pilotného overovania sa prihlásilo 109 základných škôl, z nich expertný tím vybral pilotnú skupinu 40 škôl. Pre vysoký záujem sa rezort rozhodol v prvom roku zavádzania zapojiť vyšší počet základných škôl, ako sa pôvodne plánovalo.

Podporné podujatia:

1. Vzdelávacie programy a podujatia k téme inklúzia¹⁴
2. Podcast Abeceda školskej pohody: Aká je to inkluzívna škola?¹⁵
3. Plán obnovy a odolnosti¹⁶
4. Katalóg odborných činností a programov vzdelávania – šk. rok 2023/2024¹⁷
5. Vzdelávací program Zavádzanie inkluzívnych princípov do vzdelávacieho procesu detí predškolského veku¹⁸

Opatrenie: Implementovať programy inkluzívneho vzdelávania detí a žiakov z MRK na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Financovanie EÚ fondy: 1 000 000 €

Indikátory:

- počet inkluzívnych koordinačných skupín v regiónoch s vyššou koncentráciou MRK (východisková hodnota k roku 2021: 150, cieľová hodnota v roku 2024-200)
- počet programov inkluzívneho vzdelávania v MŠ a ZŠ (východisková hodnota k roku 2021: 3, cieľová hodnota v roku 2022-5, 2023-7, 2024-9)
- počet psychológov, PZ, ŠPZ, a ich financovanie/ počet ZŠ, MŠ, SŠ (východisková hodnota k roku 2021: 466, cieľová hodnota v roku 2022-700, 2023-700, 2024-900)

Stav plnenia: *V príprave/čiastočne sa priebežne plní*

Text hlásenia:

Odpočet v rámci Programu Slovensko, programové obdobie 2021-2027 - P SK bol zo strany EK schválený v novembri 2022, aktivity z tohto programu sa teda v roku 2022 nere realizovali, a to aj vo vzťahu k tomu, že v roku 2022 nebola pre P SK schválená príslušná riadiaca dokumentácia. MŠVVaM SR bude v rámci PO 2021 – 2027 v rámci Programu Slovensko pokračovať v podpore inkluzívnych opatrení.

MŠVVaM SR v roku 2023 vyhlásilo výzvu pre národný projekt s názvom “Podpora pomáhajúcich profesií 3”. Zámer národného projektu pre túto výzvu bol schválený Komisiou pri MV PSK pre cieľ 4 dňa 10.5.2023. Projekt umožní školám pokračovať v podpore existujúcich pozícií, ktoré sa vytvorili v rámci doteraz realizovaných schém podpory (vrátane

¹⁴ https://nivam.sk/wp-content/uploads/2023/04/ProgramyVzdelavania22_23.pdf, <https://nivam.sk/vzdelavacie-programy-a-podujatia-k-teme-inkluzia/>

¹⁵ <https://nivam.sk/podcast-abeceda-skolskej-pohody-aka-to-je-inkluzivna-skola/>

¹⁶ <https://nivam.sk/plan-obnovy-a-odolnosti/>

¹⁷ <https://nivam.sk/5505-2/>

¹⁸ <https://mpc-edu.sk/sk/edu/program/1002?tab=1>

NP Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít II v materských školách (PRIM II).

Opatrenie: Umožniť vzdelávanie v materinskom jazyku pre deti a žiakov z MRK na všetkých stupňoch vzdelávania

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, VÚDPaP

Termín: 2022-2024

Financovanie EÚ fondy: 100 000 €

Financovanie ŠR: 50 000 €

Indikátory:

- vytvorený diagnostický nástroj na mapovanie úrovne ovládania vyučovacieho jazyka pre deti z MRK a pre deti s iným materinským jazykom ako je vyučovací jazyk
- počet podporných opatrení zameraných na vyučovací jazyk

Stav plnenia: *splnené*

Text hlásenia:

Do zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) boli zavedené podporné opatrenia. Podľa § 145a ods. 2 písm. e) zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy. Taktiež boli zavedené sprievodné materiály „*Možnosti pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka (slovenského) školy – slovenský jazyk ako druhý jazyk*“¹⁹ a „*Vstupný test na určenie úrovne ovládania slovenského jazyka*“.²⁰

Odborné a diagnostické postupy orientované na deti a mládež rómskej národnosti - aktuálne spracované (prostredníctvom PRO VÚDPaP):

1. Školská spôsobilosť dieťaťa z marginalizovanej rómskej komunity
2. Dieťa s odlišným materinským jazykom v poradenskom a edukačnom procese – dieťa s rómskym materinským jazykom
3. Špeciálnopedagogická podpora čitateľských zručností dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia
4. Oneskorenie psychomotorického vývinu u dieťaťa z MRK v prostredí materskej školy
5. Nový skriningový test porozumenia reči/jazykových kompetencií na zachytenie problémov v jazykových kompetenciách detí z inojazyčného prostredia (aj rómsky jazyk, maďarský jazyk, ukrajinský jazyk, ...) (jún 2023).

Vzdelávacie aktivity v oblasti inovovanej psychodiagnostiky a implementácie systému podporných opatrení:

1. Realizácia prezenčného vzdelávania „Špecifiká rómskeho jazyka v kontexte diagnostiky detí z marginalizovaných rómskych komunít“. Realizácia prebieha : 2022-2023 (prostredníctvom PRO VÚDPaP).
2. Vzdelávanie PZ, OZ prostredníctvom informačnej kampane implementácie systému podporných opatrení zameraných na desegregáciu z POO SR. Realizácia : júl – december 2023 (prostredníctvom MŠVVaM SR, PRO NIVaM, PRO VÚDPaP).

Systém právne nárokovateľných podporných opatrení v súvislosti s novelou zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) z 9. mája 2023 (zákon č. 182/2023 Z. z.), s účinnosťou a postupným etablovaním podporných opatrení od 1.9. 2023 – 1.9. 2026. Ich nárokovateľnosť je podmienená ich postupným finančným a personálnym krytím a preklápaním do ŠR. Financovanie sa pripravuje – Metodika financovania podporných

¹⁹ <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27387.pdf>

²⁰ <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/27420.pdf>

opatrení/Smernica. Na predchádzanie segregácie (a aj stigmatizácie) sú určené najmä tieto podporné opatrenia v § 145a:

1. činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti;
2. zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy; Toto podporné opatrenie sa môže využiť napr. pre inklúziu rómskych žiakov, ktorí majú problém začleniť sa do vzdelávacieho prúdu kvôli tomu, že neovládajú slovenský jazyk, resp. vyučovací jazyk školy. Má pozitívny vplyv aj na začleňovanie iných žiakov, ktorí potrebujú podporu pri zdokonaľovaní vyučovacieho jazyku školy.
3. zabezpečenie doučovania;
4. skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (vrátane marginalizovaných komunit - MRK);
5. činnosť na podporu sociálneho zaradenia; tu sa pracuje aj s rovesníkmi MRK žiakov, celou triedou, rodičmi spolužiakov..., samotných žiakov, verejnosťou;
6. činnosť na podporu predchádzania ukončenia školskej dochádzky v nižšom ako poslednom ročníku základnej školy alebo strednej školy; PZ a OZ budú žiakov s MRK individuálne učiť také stratégie učenia, ktorými ich budú motivovať, osobný mentoring;
7. zabezpečenie pôsobenia pedagogického asistenta v triede,
8. zabezpečenie sebaobslužných úkonov;
9. zabezpečenie úpravy priestorov školy určených na podporu vnímania a nadobúdanie zručností;
10. odstraňovanie fyzických bariér v priestoroch školy alebo školského zariadenia a organizačných bariér pri výchove a vzdelávaní; odstraňovanie dvojitého vchodu, zmennosti kde boli segregované deti;
11. poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, foriem, metód, obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých deťmi alebo žiakmi vo výchove a vzdelávaní; ak má dieťa aj nižšiu školskú úspešnosť.

Opatrenie: Predchádzať priestorovej a sociálnej segregácii metodickým usmerňovaním a aplikáciou desegregačných nástrojov

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: MS SR, ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Financovanie EÚ fondy: 200 000 €

Indikátory:

- novelizácia školského zákona č. 245/2008 Z.z. alebo zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) a jeho doplnenia o definíciu segregácie vo vzdelávacom procese
- metodické usmernenie aplikácie desegregačných nástrojov v ZŠ a MŠ

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

V máji 2023 bola ustanovená definícia segregácie zákonom č. 182/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v § 2 „ah) segregáciou vo výchove a vzdelávaní konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu2a) a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému, fyzickému alebo sociálnemu vylučovaniu alebo oddeľovaniu skupiny detí, žiakov, poslucháčov

alebo účastníkov výchovy a vzdelávania bez dôvodu, ktorý vyplýva z tohto zákona“.

V rámci plnenia mllníka Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (ďalej „POO SR“), Komponent 6, Reforma 5: Podpora desegregácie škôl, MŠVVaM SR vypracoval „Metodickú príručku desegregácie vo výchove a vzdelávaní“. V nadväznosti na prijatú definíciu segregácie vo výchove a vzdelávaní bola predložená do VPK a aktuálne sa pripravuje na schválenie. Metodická príručka určuje, aké konanie a opomenutie je považované za segregáciu, aby pri výklade nedochádzalo k rôznym interpretáciám. Poskytuje usmernenia na prevenciu a odbúravanie segregovaného vzdelávania pre jednotlivých aktérov vzdelávania (napr. pre zriaďovateľov, školy a školské zariadenia, riaditeľov, učiteľov atď.) v praxi. Prvá časť metodického príručky obsahuje výklad definície segregácie vo výchove a vzdelávaní. Druhá časť obsahuje popis jednotlivých situácií, ktoré môžu predstavovať segregáciu vo výchove a vzdelávaní v špecifických podmienkach Slovenskej republiky. Metodická príručka obsahuje aj návody na riešenie jednotlivých situácií, ktoré budú neskôr participatívnym spôsobom rozpracované do vzorových desegregačných plánov. Desegregačné plány sa zamerajú na praktické riešenia uplatniteľné v rôznych lokalitách s koncentráciou rómskeho obyvateľstva s odlišnými sídelnými, demografickými, regionálnymi či jazykovými špecifikami a budú poskytnuté na využitie v lokalitách s podobným typom segregačnej situácie. Metodická príručka je tiež jedným z východísk na vytvorenie systému monitorovania rizika segregácie a na tvorbu desegregačných štandardov.

Opatrenie: Systematicky zmierňovať a eliminovať prejavy segregácie v edukačnom procese na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Financovanie EÚ fondy: V rámci EŠIF sú financie 6 mil eur., ktoré majú byť poskytnuté na národný projekt desegregácie, o ktorom ešte len prebiehajú rokovania.

Indikátory:

- metodika monitorovania segregácie v slovenskom školstve
- prípadová štúdia príkladov dobrej praxe desegregácie
- počet pilotných programov desegregácie v regionálnom členení (cieľová hodnota v roku 2023-20, v roku 2024-10)
- počet účastníkov, projektov (cieľová hodnota v roku 2023-200, v roku 2024-100)

Stav plnenia: úloha sa priebežne plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR sa v Pláne obnovy a odolnosti SR, Komponente 6 (Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch) zaviazalo k plneniu úloh v oblasti predchádzania a odstraňovania segregácie vo výchove a vzdelávaní[1] v časti „Podpora desegregácie škôl“ (K6 R5).

V rámci tejto reformy sa MŠVVaM na roky 2022 – 2025 zaviazalo k nasledovným úlohám:

1. zverejnenie komplexnej monitorovacej správy o segregácii na všetkých stupňoch vzdelávania na základe novej metodiky,
2. zverejnenie monitorovacej správy o implementácii desegregačných štandardov.

Inštitút vzdelávacej politiky vypracoval Koncept monitorovania riziká segregácie. Materiál rieši prvú z uvedených úloh, pričom pod monitorovaním segregácie budeme chápať monitorovanie rizika segregácie vo výchove a vzdelávaní v etnicky zmiešanom prostredí, teda v kontexte spolužitia rómskej minority a nerómskej majority. V tomto dokumente sú vysvetlené kľúčové východiská pre návrh konceptu monitoringu, vrátane hlavných cieľov a základných

prvkov monitorovania desegregácie. Primárnym cieľom monitorovania je správne nastavovanie a vyhodnocovanie desegregačných politík s ambíciou ich pretavenia do efektívnych inkluzívnych opatrení. Zdrojom sú administratívne dáta, na základe ktorých však nie je možné jednoznačne určiť či na nejakej škole alebo v nejakej lokalite dochádza alebo nedochádza k segregovanému vzdelávaniu. Monitoring je zameraný na vyhodnocovanie príznakov a rizík segregácie vo vzdelávaní. Zavádza sa s cieľom prispieť k vytvoreniu systému cielenej podpory a pomoci rizikovým lokalitám a sledovania vývoja desegregácie v čase.

Nasledujúce tri indikátory majú byť súčasťou Národného projektu Desegregácia. Prebiehajú rokovania za prítomnosti ministra školstva. V roku 2023 ešte projekt nebeží.

Opatrenie: Zvýšiť prístup žiakov z MRK k hlavnému vzdelávaciemu prúdu podporou transformácie špeciálneho prúdu vzdelávania

Gestor: MŠVVaM

Spolupracujúce subjekty: VÚDPaP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Financovanie EÚ fondy: 85 000 €

Financovanie ŠR: 150 000 €

Indikátory:

- počet metodík pre prácu s diagnostickými nástrojmi s mapovaním dobrej praxe

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MŠVVaM SR schválilo a zverejnilo Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie.²¹

Opatrenie: Vytváranie a implementovanie flexibilných programov vzdelávania (formálneho aj neformálneho), vrátane preventívnych programov a programov vzdelávania druhej šance s dôrazom na žiakov z MRK

Gestor: MŠVVaM

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 100 000 €

Financovanie ŠR: 50 000 €

Indikátory:

- formálne vzdelávanie -príslušné štátne vzdelávacie programy

Stav plnenia: *v príprave*

Text hlásenia:

MŠVVaM SR predpokladá príspevok k téme opatrenia v rámci pripravovaných národných projektov „Desegregácia“ (vo vzťahu k podpore pilotných projektov desegregácie na školách) a „Predchádzanie predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky pomocou systému včasného varovania a adresnej podpory v systéme poradenstva a prevencie“ (vo vzťahu k mapovaniu príčin a faktorov prispievajúcich k predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky (PUŠD) a tvorbe systému prevencie pred PUŠD). Schválenie zámerov národných projektov, ich zazmluvnenie a začiatok implementácie projektov predpokladá MŠVVaM SR v roku 2024.

Opatrenie: Zabezpečiť vyššiu mieru úspešného absolvovania nižšieho sekundárneho vzdelania ISCED 2 počas povinnej školskej dochádzky detí z MRK

²¹ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

Gestor: MŠVVaM

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), MVO

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR, POO SR

Financovanie EÚ fondy: 6 000 000 €

Financovanie ŠR: 50 000 €

Indikátory:

- počet ZŠ s programom CVS
- počet žiakov z programov CVS
- počet žiakov, ktorým je odpustený poplatok za ŠKD
- realizovaný prieskum o dôvodoch predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky
- počet pedagogických asistentov a odborných zamestnancov na ZŠ s neprospievajúcimi žiakmi z MRK
- klesajúci medziročný trend neprospievajúcich žiakov z MRK (východisková hodnota k 2019: 6%)
- počet realizovaných programov výchovy k manželstvu a rodičovstvu zameraných na predchádzanie rizika predčasného tehotenstva
- počet programov NSOV s integrálnou súčasťou ukončovania NSV
- počet aktualizovaných F odborov (overených a rešpektujúcich princíp rovnosti žien a mužov)
- počet žiakov F-odborov (východisková hodnota k 2021: 5000)
- počet žiakov F-odborov pokračujúcich v H-odboroch

Stav plnenia: v príprave/ čiastočne sa priebežne plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR vypracovalo zámer projektu „Predchádzanie predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky pomocou systému včasného varovania a adresnej podpory v systéme poradenstva a prevencie“, ktorý naplnia priority týchto programov POO SR (Komp.4 Reforma 4), programu Slovensko (špecifický cieľ ESO 4.6 a prioritá 4P4 Záruka pre mladých) a Akčný plán prioritnej oblasti Vzdelávanie k Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (opatrenie 1.3) na zabezpečenie plnenia úlohy prostredníctvom Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. Zámer je tohto času v internom pripomienkovom procese.

K aktivite *Predchádzať predčasnému ukončeniu PŠD znížením percenta neprospievajúcich žiakov z MRK vytvorením podporných opatrení za účelom riadneho ukončenia povinnej školskej dochádzky* a k indikátoru *Realizovaný prieskum o dôvodoch predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky* – ÚSVRK v roku 2022 vypracoval *Analýzu absencií a opatrení na znižovanie absencií z povinnej školskej dochádzky*. Analýza v závere obsahuje odporúčania, ktoré by mohli pomôcť pri riešení problematiky častých absencií, získané z dobrej praxe zo zahraničia a odporúčaní škôl z dotazníkového prieskumu. Analýza bola zdieľaná s MŠVVaM SR na Konferencii ako zabezpečiť systematický prístup k ranej starostlivosti pre deti na Slovensku, ktorá sa konala 8. novembra 2022 v Bratislave. Analýza môže podporne slúžiť ako jeden z podkladov na vypracovanie prieskumu o dôvodoch predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky.

K aktivite *Predchádzať predčasnému ukončovaniu PŠD znížením percenta neprospievajúcich žiakov z MRK vytvorením podporných opatrení za účelom riadneho ukončenia povinnej školskej dochádzky* - ÚSVRK sa zúčastnilo okrúhleho stola k podporným opatreniam organizované rezortom školstva dňa 18. 4. 2023. ÚSVRK taktiež participovalo na pripomienkovaní katalógu podporných opatrení.

Opatrenie: Podporiť študentskú/absolventskú prípravu a rozvoj kariéry, prvé pracovné skúsenosti, umiestňovanie do zamestnania

Gestor: ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Financovanie : 60 000 €

Indikátory:

- počet podporených organizácií (podporujúcich regranting)

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Aktivita v roku 2022 nebola splnená z dôvodu, že nedošlo k alokovaniu finančnej čiastky na dotačnú schému v pôsobnosti Úradu vlády SR. Zákonom č. 115/2022 Z. z. bol novelizovaný zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky. Zákonom č. 115/2022 Z. z. sa § 2 odsek 1 dopĺňa písmenom d), a do § 2 bol vložený nový ods. 3. Novela súvisí s delimitáciou ÚSVRK z MV SR pod ÚV SR.

Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 *Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023*. V roku 2023 boli podporené 4 projekty podpory vzdelávania a výchovy, sprevádzania mladých a detí v doučovaní a mentoringu, podpory rozvoja finančnej gramotnosti, mediálnej gramotnosti a počítačovej gramotnosti.

Opatrenie: Podpora F odborov

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+, ŠR

Financovanie EÚ fondy: 1 000 000 €

Indikátory:

- počet žiakov F - odborov pokračujúcich v H – odboroch
- počet podporných tímov/pedagogických a odborných zamestnancov

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Odpočet podľa 1. indikátora:

S účinnosťou od 1. septembra 2023 je v platnosti 9 dodatkov k štátnym vzdelávacím programom pre odborné vzdelávanie a prípravu, ktoré poskytujú nižšie stredné odborné (NSOV) vzdelanie („F“ odbory). V predmetných dodatkoch sú vymedzené vzdelávacie štandardy na získanie nižšieho stredného vzdelania (NSV).²² V školskom roku 2023/2024 je v prvom a druhom ročníku štúdia v „F“ odboroch spolu 4860 žiakov, ktorým je poskytované vzdelanie na získanie nižšieho stredného vzdelania. Vzhľadom na to, že táto možnosť sa realizuje v danom školskom roku po prvýkrát, nie sú k dispozícii štatistické údaje o počte žiakov, ktorí úspešne ukončili NSV v rámci NSOV a zároveň úspešne ukončili štúdium v „F“ odbore a pokračujú v štúdiu v „H“ odboroch.

Odpočet podľa 2. indikátora:

²² <https://www.minedu.sk/ziskanie-nizsieho-stredneho-vzdelania-uspesnym-absolvovanim-komisionalnej-skusky-na-ziskanie-nizsieho-stredneho-vzdelania-v-ramci-vzdelavacieho-programu-nizsieho-stredneho-odborneho-vzdelavania/>

Na základe Akčného plánu Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2023 sa indikátory budú odpočítavať v roku 2024 za rok 2023.

Opatrenie: Uľahčiť prechod zo vzdelávania do zamestnania prostredníctvom mentorstva, odbornej prípravy, stáží, a duálneho vzdelávania

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR, SaPO

Financovanie EÚ fondy: 36 657 000 €

Financovanie ŠR: 11 343 000 €

Indikátory:

- počet účastníkov programov mentorovaného zapracovania (cieľová hodnota v roku 2022-1700, 2023-850, 2024-3500)
- počet učebných miest v rámci SDV/z toho učebné odbory (cieľová hodnota v roku 2022-8000, 2023-9000, 2024-10 000)
- počet zamestnávateľov v SDV (cieľová hodnota v roku 2022-700, 2023- 750, 2024-800)

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Odpočet podľa 1. indikátora:

V rámci OP Ľudské zdroje, programové obdobie 2014-2020 - v roku 2022 sa realizovali aktivity z programu OP Ľudské zdroje. Podpora inkluzívneho vzdelávania sa v roku 2022 realizovala predovšetkým v rámci národných projektov "Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov" a "Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov II.", ktoré podporujú pozitívne zmeny v inkluzívnom vzdelávaní priamo v školskom prostredí prostredníctvom edukačnej podpory zo strany pomáhajúcich profesií (pedagogických asistentov, asistentov učiteľa pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením a členov inkluzívnych tímov) v školách. V projekte POP je zapojených cca 360 škôl; v projekte POP II je zapojených cca 1 275 škôl. MŠVVaM SR v roku 2023 vyhlásil výzvu pre národný projekt s názvom "Podpora pomáhajúcich profesií 3". Zámer národného projektu pre túto výzvu bol schválený Komisiou pri MV PSK pre cieľ 4 dňa 10.5.2023. Projekt umožnil školám pokračovať v podpore existujúcich pozícií, ktoré sa vytvorili v rámci doteraz realizovaných schém podpory (vrátane NP Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít II v materských školách (PRIM II). Na základe Akčného plánu Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2023 sa indikátory budú odpočítavať v roku 2024 za rok 2023.

Odpočet podľa 2. indikátora:

V školskom roku 2023/2024 je v systéme duálneho vzdelávania zapojených 10124 žiakov stredných škôl, z toho v učebných odboroch je 1912 žiakov.

Odpočet podľa 3. indikátora:

V školskom roku 2023/2024 je v systéme duálneho vzdelávania zapojených 1131 zamestnávateľov.

Opatrenie: Podporiť vzdelávanie a prípravu pre trh práce prostredníctvom rekvalifikácie, ďalšieho a druhošancového vzdelávania ako aj neformálneho vzdelávania pre dlhodobo nezamestnaných a nízko kvalifikovaných UoZ

Gestor: MŠVVaM SR, ÚV SR(ÚSVRK)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MVO

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Financovanie EÚ fondy: 20 000 000 €

Financovanie ŠR: 30 000 €

Indikátory:

- počet žiakov v „H“ odboroch (vrátane žiakov z „F“ odborov ktorí kontinuálne prešli na „H“ odbory) (cieľová hodnota v roku 2022-3%, 2023- 4%, 2024- 5%)
- zavedenie legislatívnej zmeny Vyhlášky MŠVVaM SR 251/2018 Z. z. o sústave odborov vzdelávania pre stredné školy a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelávania
- počet uchádzačov, ktorí absolvovali program na získanie nižšieho stredného vzdelania (cieľová hodnota v roku 2022-100, 2023-200, 2024- 400)
- počet návštev Centier orientácie pre žiakov a uchádzačov z MRK (cieľová hodnota v roku 2022-100, 2023- 200, 2024- 400)
- počet žien a dievčat, ktoré prešli vzdelávacími aktivitami (cieľová hodnota v roku 2024- 1000)

Stav plnenia: *v príprave/priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Keďže dodatky k štátnym vzdelávacím programom pre odborné vzdelávanie a prípravu, ktoré poskytujú nižšie stredné odborné (NSOV) vzdelanie a zároveň uvádzajú aj možnosť získať nižšie stredné vzdelanie sú v účinnosti od 1. 9. 2023, nie je možné zatiaľ vykázat žiadnych žiakov, ktorí kontinuálne prešli do „H“ odborov.

Odpočet podľa 2. indikátora:

Vyhláška č. 251/2018 Z. z. už nie je v platnosti, nahradila ju vyhláška č. 287/2022 Z. z. o sústave odborov vzdelávania pre stredné školy a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelávania v znení vyhlášky č. 343/2023 Z. z. Táto v Prílohe č. 3 určuje (okrem iného) učebné odbory, v ktorých môže žiak po získaní nižšieho stredného vzdelania a nižšieho stredného odborného vzdelania pokračovať v 2. ročníku učebných odborov poskytujúcich stredné odborné vzdelanie.

Odpočet podľa 3. indikátora:

Ako sme už uviedli vyššie, možnosť získať NSV v rámci štúdia učebných odborov NSOV nemôžeme ešte vykazovať, keďže dodatky k ŠVP pre OVP, ktoré určujú vzdelávacie štandardy pre NSV sú v účinnosti od 1. septembra 2023.

Novelou zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) sa s účinnosťou od 1. januára 2022 upravili podmienky a možnosti získania nižšieho stredného vzdelania pre osoby, ktoré nezískali nižšie stredné vzdelanie a skončili povinnú školskú dochádzku. Jednou z možností je program vzdelávania na získanie nižšieho stredného vzdelania podľa § 31a školského zákona (ďalej len „program vzdelávania“) v základnej škole, ktorú určí orgán miestnej štátnej správy. Do programu vzdelávania v školskom roku 2023/2024 sa prihlásilo 142 uchádzačov, z toho programu vzdelávaniu sa od 1. septembra 2023 zúčastňuje 89 uchádzačov. Výsledky počtu uchádzačov, ktorí absolvovali program vzdelávania a získali nižšie stredné vzdelanie v školskom roku 2023/2024 budú známe v štvrtom kvartáli 2024.

Odpočet podľa 4 indikátora:

Centrá orientácie poskytujú služby všetkým záujemcom vrátane MRK, ale nevedú štatistiku, nemajú v kompetenciách zbierať tieto dáta. Dá sa predpokladať, že v roku 2022 hodnota 100 je dosiahnutá z počtu 1 712 uchádzačov (uvedené v AP Stratégie Rómov 2030). Na základe Akčného plánu Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2023 sa indikátory budú odpočítavať v roku 2024 za rok 2023.

Odpočet podľa 5 indikátora:

V rámci Programu Slovensko 2021 - 2027 je súčasťou cieľa politiky 4 – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa v gescii ÚSVRK prioritou 4P6 Aktívne začlenenie rómskych komunít, v rámci ktorej je stanovený špecifický cieľ ESO4.10. Podpora sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných komunít, ako sú napríklad Rómovia (ESF+). Medzi podporované aktivity patrí aktivizácia rómskych dievčat a žien k ich vyššej účasti vo vzdelávaní, na trhu práce, ako

aj v programoch zameraných na lepšie podmienky ich bývania a zdravia. V rámci zverejneného harmonogramu plánovaných výziev Programu Slovensko je aktivizácia rómskych dievčat a žien plánovaná na rok 2025.

Všeobecne k opatreniu:

Zástupcovia ÚSVRK a MŠVVaM SR sa zúčastnili spoločných rokovaní (20. 3. 2023, 5. 5. 2023) s cieľom predstavenia nového nastavenia F-odborov, tréningových centier a kvalifikácií. V rámci expertnej skupiny pre MRK pod záštitou MH SR, ktorej členmi boli i zástupcovia ÚSVRK, vznikol informačný materiál „*Informácia o návrhu opatrení na podporu zvýšenia zamestnanosti znevýhodnených osôb s dôrazom na osoby z prostredia marginalizovaných rómskych komunít*“²³ (vzatý na vedomie, rokovanie vlády 27. 09. 2023). Informačný materiál obsahuje návrhy a odporúčania na riešenie problematiky dlhodobej nedostatočnej zamestnatelnosti znevýhodnených osôb s dôrazom na osoby z prostredia marginalizovaných rómskych komunít.

Opatrenie: Podpora dostupných voľnočasových a záujmových aktivít a celodenného výchovného systému

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, MVO

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+, ŠR

Financovanie EÚ fondy: 1 000 000 €

Indikátory:

- počet podporených projektov: 2 v každom roku

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MŠVVaM SR podporuje voľnočasové a záujmové aktivity detí a žiakov v rámci neformálneho vzdelávania prostredníctvom dotačnej schémy MŠVVaM SR iba zo štátneho rozpočtu. Dotačná schéma je rozdelená na sedem tematických oblastí, v ktorých sa podporilo 87 občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií celkovo vo výške 4 258 075,03 eur. Z tematických oblastí sa voľnočasovým aktivitám venovali najmä organizácie z tematických oblastí Celoročná pravidelná a systematická práca s mládežou nadregionálneho charakteru, Dobrovoľnícke príležitosti pre mládež. V uvedených dvoch tematických oblastiach boli spolu podporených 23 organizácií celkovo vo výške 2 774 717,73 eur. Uvedené finančné prostriedky boli hradené zo štátneho rozpočtu.

Opatrenie: Implementácia komunitných a nízkoprahových programov a služieb zameraných na prácu s neorganizovanou mládežou

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, MVO

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ŠR

Financovanie: reálna čiastka v roku 2023, ktorá bola vyčlenená zo štátneho rozpočtu na podporu nízkoprahových programov bola vo výške 183 881,51 €.

Indikátory:

- počet podporených projektov: 3 v každom roku

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MŠVVaM SR podporuje nízkoprahové programy určené pre detí a žiakov v rámci neformálneho vzdelávania prostredníctvom dotačnej schémy MŠVVaM SR. Dotačná schéma

²³ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28821/1>

je rozdelená na sedem tematických oblastí, z ktorých jedna tematická oblasť je priamo určená predmetnej problematike s názvom Nízkoprahové programy pre mládež.

3.2 Účinný prístup k primeranému bývaniu a sociálnej starostlivosti

Opatrenie: Realizovať opatrenia zamerané na podporu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov k pozemkom pod osídleniami MRK

Gestor: MV SR (SEP), SO ÚV SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ, ŠR

Financovanie EÚ fondy: 6 599 000 €

Financovanie ŠR: 1 240 000 €

Indikátory:

- počet obcí zapojených do projektu
- počet podporených obcí

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

V roku 2023 boli ukončené aktivity NP ako aj väčšina DOP (niektoré budú mať možnosť v rámci kategórie nefungujúcich projektov ukončiť aktivity v prvom polroku 2024) zameraných na podporu vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Aktivita má pokračovanie v rámci PO 2021-2027 realizáciou nového NP a novej výzvy na DOP v gescii nového sprostredkovateľského orgánu ÚV SR – ÚSVRK.

K indikátoru *Počet zapojených obcí do projektu* - ÚSVRK realizoval v období od 2020 do 8/2023 národný projekt *Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít*. Projekt sa realizoval v 148 obciach. V tomto období došlo k čiastočnému vysporiadaniu pozemkov v 19 obciach a 87 intervencií s ukončeným procesom vysporiadania – t. j. procesov, u ktorých došlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, alebo nájomnej zmluvy pre pozemok/bydlie. Ďalšie procesy vysporiadania pozemkov v prospech obyvateľov MRK alebo obce pokračujú, keďže ide o dlhodobý a náročný proces, do ktorého sú zapojené viaceré subjekty a úspech úkonu závisí od platobnej schopnosti obyvateľa.

K indikátoru *Počet zapojených obcí* - ÚSVRK začal realizovať v období od septembra 2023 národný projekt *Asistencia obciam s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít pri usporiadaní právnych vzťahov k pozemkom pod osídleniami*. Realizovalo sa 8 pracovných stretnutí a nadviazala sa komunikácia s 560 obcami z Atlasu rómskych komunít súvisiaca s možnosťou vysporiadania pozemkov.

K indikátoru *Počet podporených obcí* - Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 nebol podporený žiaden projekt v rámci danej aktivity.

K indikátoru *Počet obcí zapojených do projektu* – ÚSVRK plánuje vyhlásiť predmetnú výzvu až v roku 2024.

Financovanie EÚ fondy: Národný projekt „Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít“: 1 330 564,10€, Dopytovo-orientované projekty: 1 053 591,47 €

Financovanie ŠR: Národný projekt : 234 805 €, DOP: 123 952 €.

Opatrenie: Programy podporujúce zabezpečenie bývania pre deti v núdzi a ich rodiny

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 9 000 000 €

Financovanie ŠR: 4 500 000 € (uvedené alokácie sú určené pre všetky relevantné cieľové skupiny, ktoré budú podporené v prislúchajúcich akciách, t. j. nielen pre deti)

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Stav plnenia: *v príprave*

Text hlásenia:

Cieľom výzvy „Zavádzanie housing-led prístupov so sprievodnými opatreniami na zabezpečenie dostupného bývania“ (kód: PSK-MPSVR-020-2023-DV-ESF+) je zabezpečenie dostupného nájomného bývania so sprievodnými opatreniami ohrozeným skupinám obyvateľov, ako sú najmä ľudia bez domova, osoby s nízkym príjmom, jednočlenné rodiny s deťmi, zdravotne postihnutí, mladí pracujúci, mladí dospelí odchádzajúci z ústavnej starostlivosti a zraniteľné skupiny obyvateľov. Cieľom zavádzania housing-led prístupov (napr. housing first, rapid re-housing) so sprievodnými opatreniami je sprostredkovať štandardné, cenovo dostupné, udržateľné a samostatné bývanie vybranej cieľovej skupine spolu s vykonávaním sociálnych intervencií a odbornej pomoci (napr. právna, psychologická atď.), ako preventívneho opatrenia na ochranu zdravia a života ľudí, ktorí nemajú alebo stratili prístup k vlastnému bývaniu.

Výzva je vo fáze procesných krokov podľa metodického usmernenia RO (MIRRI), ktoré je potrebné zachovať.

Opatrenie: Programy podporujúce udržanie bývania pre deti v núdzi a ich rodiny

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Stav plnenia: *opatrenie bude pri aktualizácii vypustené*

Text hlásenia:

Opatrenie bude pri najbližšej aktualizácii vypustené z NAP ECG, nakoľko aktivity uvedené v tomto opatrení sa nachádzajú v iných opatreniach, v ktorých sú aj odpočítované.

Opatrenie: Zabezpečenie infraštruktúry dostupného bývania

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Financovanie EÚ fondy: 20 000 000 €

Financovanie ŠR: 7 000 000 € (uvedené alokácie sú určené pre všetky relevantné cieľové skupiny, ktoré budú podporené v prislúchajúcich akciách, t. j. nielen pre deti)

Indikátory:

- kapacita nového alebo modernizovaného sociálneho bývania za rok

Stav plnenia: *v príprave*

Text hlásenia:

Bola podpísaná zmluva o financovaní so Slovak Investment Holding, ktorou sa vyčlenila časť alokácie na podporu tejto témy prostredníctvom využitia finančných nástrojov. Ďalšia alokácia, ktorá bola plánovaná na túto akciu P SK je v gescii MIRRI SR a prebiehajú konzultácie dotknutých rezortov o spôsobe a forme jej využitia.

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na zlepšenie základnej technickej infraštruktúry, ciest a zabezpečenie prístupu k pitnej vode v MRK

Gestori: MŽP SR/ SAŽP, MDV SR, MIRRI SR, MV SR (SEP), SO ÚV SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Spolupracujúce subjekty: ZMOS, VÚ, UMS, SIŽP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Financovanie EÚ fondy: 93 374 000 €

Financovanie ŠR: 15 714 000 €

Indikátory:

- počet zapojených obcí
- počet obcí s MRK, v ktorých bol realizovaný projekt (poskytnutá dotácia)

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia.

MV SR: Investičné projekty financované z ERDF v rámci prioritných osí č. 5 a 6 OP IŽ sú k 31.12.2023 buď ukončené alebo vo výnimočných prípadoch po dohode so SO sa dostali do kategórie nefungujúcich projektov, ktorým bude umožnené ukončiť aktivity v prvom polroku 2024.

Indikátor: počet zapojených obcí - 289

Indikátor: počet obcí s MRK, v ktorých bol realizovaný projekt (poskytnutá dotácia) – 289.

Počet obyvateľov MRK, ktorý sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania zberného dvora- počet obyvateľov MRK (18 954), počet projektov (64)

MIRRI SR zabezpečuje podľa Harmonogramu plánovaných výziev Programu Slovensko 2021 - 2027 prípravu a zverejnenie výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre projekty Integrovaných územných investícií v rámci špecifického cieľa „RSO2.5 Podpora prístupu k vode a udržateľného vodného hospodárstva” s názvom „*Výzva na podporu infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch a zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch*”. Zverejnenie výzvy je plánované v 2. kvartáli roku 2024 s indikatívnou výškou finančných prostriedkov určených výzvu 35,0 mil. EUR (zdroj EÚ).

K indikátoru Počet zapojených obcí – ÚSVRK/ÚV SR ako sprostredkovateľský orgán bude vyhlasovať v rámci Programu Slovensko (ako súčasť cieľa politiky 4 – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa výzvu Asistencia samosprávam pri projektovom riadení, ktorá je plánovaná na rok 2024.

K indikátoru Počet obcí s MRK, v ktorých bol realizovaný projekt (poskytnutá dotácia) – V rámci zverejneného harmonogramu plánovaných výziev Programu Slovensko na rok 2024 plánuje ÚSVRK vyhlasovať v roku 2024 tzv. integrovanú výzvu pre obce (Podpora investičných aktivít ako komplexného rozvoja celých obcí (infraštruktúra)) a integrovanú výzvu pre obce – RT (Podpora investičných aktivít ako komplexného rozvoja celých obcí (infraštruktúra) zapojených do projektu rozvojových tímov).

Doplňujúca informácia - Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023

Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 bolo podporených 9 projektov prístupu k pitnej vode, 1 projekt rekonštrukcie prístupovej cesty k bytovým domom, 1 projekt vybudovania miestnej komunikácie, 3 projekty súvisiace s budovaním kanalizácie a vodovodu, 1 projekt vybudovania elektromerových rozvádzačov, 11 projektov opravy dverí, okien, komínov a strechy (bytové domy) a 1 projekt sanácie havarijného technického stavu bytového domu.

Financovanie EÚ fondy: 59 085 579 € (2 výzvy na prístup k pitnej vode: 9 268 600 €, 2 výzvy na cesty: 39 774 118 €, výzva na kanál/vodu: 10 042 861 €)

Financovanie ŠR: 7 419 441 € (2 výzvy na prístup k pitnej vode: 974 684 €, 2 výzvy na cesty: 4 679 307 €, výzva na kanál/vodu: 1 765 450 €)

Opatrenie: Podporiť nájomné bývanie v mestách a obciach s prítomnosťou MRK

Gestori: MPSVR SR, MDV SR, SO ÚV SR, MV SR (SEP)

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), MVO/ poskytovatelia soc. služieb

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Financovanie EÚ fondy: 8 587 000 €

Financovanie ŠR : 22 943 000 €

Indikátory:

- počet obcí s prítomnosťou MRK, ktorým bola pridelená dotácia
- počet vytvorených pracovných miest asistentov bývania
- počet osôb zapojených do pilotných projektov

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MV SR: DOP v rámci výzvy na prestupné (nie klasické nájomné) bývanie sú k 31.12.2023 buď ukončené alebo vo výnimočných prípadoch po dohode so SO sa dostali do kategórie nefungujúcich projektov, ktorým bude umožnené ukončiť aktivity v prvom polroku 2024.

K indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých bol realizovaný projekt (poskytnutá dotácia)* – aktivita je v gescii MD SR. S cieľom zmapovania záujmu samospráv zaradených do Atlasu rómskych komunít o výstavbu nájomných bytov financovaných z prostriedkov dotácie MD SR, úveru zo ŠFRB či iných externých ale aj interných zdrojov obcí pre budúce obdobie pripravil ÚSVRK v spolupráci s MD SR dotazník adresovaný na obce z Atlasu rómskych komunít. Cieľom je aj zmonitorovať dôvody nezapojenia obcí do výziev týkajúcich sa nájomného bývania, ich následné zhodnotenie a prijatie opatrenia, ktoré by zvýšili záujem o výstavbu zo strany obcí. Distribúcia je zabezpečená v rámci spolupráce so ZMOS a ÚMS. Predpoklad vyhodnotenia dotazníka je koniec decembra 2023.

Doplňujúca informácia - Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 bol podporený 1 projekt rekonštrukcie nájomných bytov nižšieho štandardu, 1 projekt opravy a rekonštrukcie obecných bytov, projektová dokumentáciu k bytom nižšieho štandardu a výstavba skladov paliva k bytom nižšieho štandardu.

Opatrenie: Podporiť vlastnícke bývanie v mestách a obciach s prítomnosťou MRK

Gestori: ÚV SR (ÚSVRK), SIH, SO ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: Akademická obec/ MVO/ZMOS (stavebné úrady)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Financovanie EÚ fondy: 3 100 000 €

Financovanie ŠR: 275 000 €

Indikátory:

- pilotný projekt
- počet obydli v obciach s prítomnosťou MRK, ktoré boli zapojené do projektu
- vytvorený systém mikropôžičiek
- počet poskytnutých pôžičiek
- počet podporených projektov

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

K indikátoru *Počet obydli v obciach s prítomnosťou MRK, ktoré boli zapojené do projektu* - Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 nebol podporený žiaden projekt v rámci danej aktivity.

Opatrenie: Realizovať opatrenia zamerané na zvýšenie kvality životného prostredia a zlepšenie životných a hygienických podmienok v obciach, v ktorých sa nachádzajú MRK

Gestor: ÚV SR (ÚSVRK), UVZ SR, ZMOS

Spolupracujúce subjekty: MVO/Akademická obec, MPSVR SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- počet obcí s MRK v ktorých sa realizovali aktivity

Stav plnenia:

Text hlásenia:

K aktivite *Realizovať aktivity zamerané na zvyšovanie kvality života a životného prostredia v MRK pracovníkmi pomáhajúcich profesií (MOPS, TSP, KC, a pod.)* a indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP KS MRK II. sa aktivita realizovala v 102 obciach (v období od 2020 do 08/2023); realizované aktivity: separovanie odpadu, čistota a skrášľovanie okolia, svojpomocné sadenie kvetov, sadenie zeleniny a i.;
- V rámci NP TSP a TP II. sa aktivita realizovala v 152 obciach (v období od 2020 do 8/2023); realizované aktivity: skvalitňovanie bývania a okolia obydli, separácia odpadov.

K aktivite *Realizovať aktivity zamerané na zvyšovanie kvality života a životného prostredia v MRK pracovníkmi pomáhajúcich profesií (MOPS, rozvojové tímy a pod.)* a indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP RT sa aktivity realizujú v 58 obciach (od septembra 2023) - Aktivity NP RT súvisiace s navrhovaným opatrením: príprava rozvojových plánov obcí (v procese), ktoré stanovujú prioritné oblasti na zlepšenie kvality života podľa potrieb cieľových skupín (celá sídelná komunita: ľudia z majority a ľudia z MRK).

K aktivite *Realizovať informačnú a edukatívnu kampaň zameranú na vedenie samospráv a obyvateľov MRK, na zvyšovanie povedomia o možných zdravotných následkoch spojených s využívaním nekontrolovaných zdrojov vody (vydanie informačných letákov a ich distribúcia)* a k indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP KS MRK II. sa aktivita realizovala v 102 obciach (v období od 2020 do 08/2023), realizované aktivity nad rámec uvedených v opatrení - ďalšie preventívne aktivity ako osobné rozhovory, workshopy a tematické stretnutia a i.
- V rámci NP TSP a TP II. sa aktivita realizovala v 152 obciach (v období od 2020 do 8/2023), realizované aktivity : nad rámec uvedených v opatrení - ďalšie preventívne aktivity ako osobné rozhovory, workshopy a tematické stretnutia a i.

Doplňujúca informácia - Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 boli podporené 3 projekty týkajúce sa deratizácie a dezinsekcie, 9 projektov týkajúcich sa skládkovania a zberu odpadu.

Opatrenie: Vytvorenie dostupnej a funkčnej siete odbornej pomoci deťom, rodičom a (náhradným) rodinám na dobrovoľnej báze

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet klientov ktorí využili služby

Stav plnenia: úloha sa priebežne plní

Text hlásenia:

I. Na podporu implementácie zmien vyplývajúcich z novely zákona č.305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa začal v novembri 2018 realizovať Národný projekt *Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti III* (ďalej len „NP DEI III“), ktorý v kombinácii s navýšenými prostriedkami zo štátneho rozpočtu na oblasť SPODaSK podporuje proces deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti. NP DEI III bol ukončený 31.12.2023.

Cieľom NP DEI III je podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, osobitne zvýšenie dostupnosti odbornej pomoci a skvalitnenie vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a kurately pre dieťa a rodinu. Prostredníctvom NP DEI III bola podporená v oblasti SPODaSK implementácia legislatívnych zmien do praxe, ktorých podstata spočíva v zmene filozofie výkonu opatrení SPODaSK v zariadeniach SPODaSK. Hlavnou aktivitou projektu je „Podpora práce s dieťaťom a jeho rodinou“ a všetky jej podaktivity smerujú k predchádzaniu nariadenia ústavnej starostlivosti, k zníženiu počtu detí umiestnených v náhradnom prostredí a poskytovaniu pomoci a podpory deťom a ich rodinám. V súvislosti so zásadnými zmenami v podmienkach výkonu sa tiež prehodnotili procesy a vnútorná štruktúra oddelení SPODaSK úradov PSVR a boli navrhnuté konkrétne odporúčania pre optimalizáciu procesov na pracoviskách SPODaSK.

Referáty poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR v súčinnosti s oddeleniami SPODaSK poskytujú poradensko-psychologické služby klientom – rodičom detí a deťom v prípadoch, keď sa rodičia rozvádajú, rozchádzajú s cieľom udržať a podporovať rodičovskú spoluprácu a komunikáciu v najlepšom záujme detí. Táto odborná činnosť RPPS je zameraná na predchádzanie zlyhávania rodín v dôsledku ich rozpadu, resp.

predchádzanie prehlbovaniu a/alebo opakovaniu situáciám ohrozujúcim deti z dôvodu rozpadu rodiny, rodičovského konfliktu, iného konfliktu v rodine a pod.. Na zabezpečenie dostupnosti a rozvoja nových odborných činností RPPS pre detských klientov a ich rodiny bolo v rámci NP DEI III k 1.1.2019 vytvorených 79 pracovných pozícií a bolo personálne posilnené (vytvorené 3 pracovné pozície metodika oddelenia PPS) metodické vedenie novoprijatých pracovníkov NP.

V rámci NP boli vytvorené odborné materiály na podporu odbornej práce s deťmi a ich rodinami, ktoré boli sprístupnené všetkým partnerom NP DEI III.

Na zabezpečenie dostupnosti odbornej pomoci dieťaťu a jeho rodine ambulantnou a terénnou formou bolo k 1.1.2019 vytvorených 375 pracovných pozícií (250 sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce a 125 psychológov) v Centrách pre deti a rodiny (CDR) Na účely podpory a profesijného rastu pracovníkov vykonávajúcich odborné činnosti v CDR bola zabezpečená skupinová supervízia (osobitne pre skupiny sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce a pre psychológov). V rámci NP boli vytvorené odborné materiály na podporu kvality výkonu odborných činností.

Pre zvýšenie dostupnosti pomoci pre rodiny sa aktivity vykonávali ambulantnou formou v priestoroch dostupných pre klientov (v rozpočte boli vytvorené zdroje na hradenie prenájmov priestorov). V rámci projektu bola zabezpečená dostupnosť odbornej pomoci aj prostredníctvom informačných technológií, čo umožnilo flexibilné reakcie počas pandémie COVID-19 ale aj v kontakte s pubescentnými deťmi, ktoré preferujú túto formu komunikácie.

II. Národný projekt Integrovaný prístup k výkonu opatrení sociálnej práce zamestnancami úradu práce, sociálnych vecí a rodiny II. (ďalej len „NP IPV II.“) je realizovaný od decembra 2022 Ústredím PSVR v rámci celej SR (na jeho realizácii sa spolupodieľa všetkých 46 úradov PSVR). NP IPV II bude ukončený 31.12.2023. NP IPV II. je o. i. zameraný na podporu koordinácie multidisciplinárnej pomoci cieľovej skupine, a podporu neformálnych partnerstiev, a sieťovanie na teritoriálnej a regionálnej úrovni.

Cieľom je tiež podpora výkonu sociálnej práce so zameraním na výkon opatrení SPOD a SK s klientmi v ich prirodzenom prostredí so zameraním na výkon terénnych opatrení na predchádzanie vyňatiu dieťaťa z prirodzeného prostredia, sanáciu rodinného prostredia, motiváciu rodičov k prevencii zanedbávania povinnej školskej dochádzky u maloletých detí a sociálne zisťovanie v rodinách (a to aj na základe prijatých podnetov).

V rámci projektu bolo k 30.11.2023 z plánovaných 290 miest terénnych pracovníkov obsadených 256 miest (t. j. 88.27 %) a to na pracovných pozíciách: 131 TP pre ohrozené rodiny (TP/TPA), 74 TP pre sociálnu kuratelu detí (TPI/TPAI) a 51 TP pre plnoleté fyzické osoby (TPII/TPAI).

Terénna sociálna práca je vykonávaná nielen v prirodzenom prostredí dieťaťa a jeho rodiny ale aj v náhradnom rodinnom prostredí. Sociálni pracovníci/asistenti sociálnej práce spolupracujú s inštitúciami (škola, pediater, obec) či inými subjektmi a spoločne tak participujú na pomoci dieťaťu a rodine.

Výkon sociálnej práce:

1. v ohrozených rodinách sa vykonáva najčastejšie z dôvodu nedostatočných rodičovských zručností, potreby motivácie klienta k aktívnemu podieľaniu sa na riešení svojej sociálnej situácie, zanedbávania povinnej školskej dochádzky ako následku nepriaznivej sociálnej situácie, alebo nedostatočnej starostlivosti zo strany rodičov.
2. v oblasti sociálnej kurately detí sa zameriava na cielenú odbornú prácu s deťmi s problémovým správaním (páchanie priestupkov, trestnej činnosti/inak trestnej činnosti, experimentovanie s drogami, poruchy správania prejavujúce sa problémami v škole, v rodine, vrstovníckych skupinách...) .

Okrem zamerania výkonu na dieťa a jeho rodinu bol posilnený výkon terénnej sociálnej práce aj pre klientov sociálnej kurately plnoletých (sieťovanie pomoci, sprevádzanie klienta na

inštitúcie, podpora hľadania zamestnania, ubytovania, riešenie exekúcií a osobného bankrotu, pri vybavovaní dokladov, pomoc pri spätnom začlenení do rodinného života a pri obnovení vzťahov v rodine). Posilnenie odborných činností sociálnej kurately plnoletých umožnilo o. i. zlepšenie spolupráce klienta s terénnym pracovníkom už pred je prepustením z výkonu trestu odňatia slobody a zintenzívnenie kontaktov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

V období 1/2023 až 11/2023 realizovali terénni pracovníci pre ohrozené rodiny a terénni pracovníci pre sociálnu kuratelu detí (TP/TPA a (TPI/TPAI) opatrenia SPODaSK v 24 810 rodinách, terénni pracovníci pre PFO v tom istom období realizovali opatrenia pre 1 816 plnoletých osôb.

III. Dňa 13.12.2023 Sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko - MPSVR SR zverejnil výzvu na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok pre národný projekt „Rozvoj výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately II.“ (ďalej len „NP rozvoj výkonu opatrení“). Výzva je realizovaná formou priameho zadania a oprávneným žiadateľom je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Tento projekt bude realizovaný na celom území SR a bude ním podporená kontinuita procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike.

Cieľ NP rozvoj výkonu opatrení bude dosiahnutý:

1. zavedením a pilotným odskúšaním personálnych štandardov na vybraných orgánoch SPOD a SK pre prácu s ohrozenými deťmi (zodpovedajúce navýšenie personálnych kapacít pre vedenie prípadovej sociálnej práce s ohrozenými deťmi) a to vrátane práce s ohrozenými deťmi, pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnej kurately a rodinami ohrozenými sociálnopatologickými javmi,
2. utvorením personálnych podmienok pre poskytovanie psychologickéj pomoci v situácii konfliktu v rodine a koordinovanou odbornou pomocou v prirodzenom prostredí rodín,
3. personálnym zabezpečením zavedenia metódy prípadovej konferencie ako štandardu výkonu opatrení v CDR a výkonu opatrení ambulantnou a terénnou formou s osobitným zameraním na terénnu formu výkonu opatrení (terénna sociálna práca, sprevádzanie rodín..) v CDR,
4. personálnym posilnením odborných tímov pobytových CDR na prácu s rodinami detí umiestnenými v CDR a potenciálnymi náhradnými rodinami.

NP rozvoj výkonu opatrení bude implementovaný od januára 2024. Predpokladaná dĺžka implementácie je 36 mesiacov (+1 mesiac na finančné ukončenie národného projektu).

Opatrenie: Nastavenie pravidiel integrácie a inklúzie detí so ZZ umiestnených v CDR

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- vypracovanie jednotných postupov a štandardov

Stav plnenia: úloha sa priebežne plní

Text hlásenia:

V súčasnosti je s podporou Európskej komisie (prostredníctvom Nástroja technickej podpory) implementovaný projekt „Implementácia Európskej záruky pre deti/Inklúzia detí so zdravotným znevýhodnením v kontexte deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“ (ďalej „projekt“).²⁴

Cieľom projektu je vytvorenie akčného plánu prechodu z aktuálneho stavu do systému náhradnej starostlivosti zabezpečujúcemu prístup „dieťa na prvom mieste“ a právo na inklúziu

²⁴ <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialnopravna-ochrana-deti-socialna-kuratela/projekt-implementacie-europskej-zaruky-deti-inkluzia-deti-so-zdravotnym-znevychodnenim-kontexte-deinsitucionalizacie-nahradnej-starostlivosti/>.

aj pre deti so zdravotným znevýhodnením v náhradnej starostlivosti (vrátane otestovania akčného plánu) a národného rámca, štandardov a/alebo legislatívy s ohľadom na začlenenie detí so zdravotným znevýhodnením v náhradnej starostlivosti na základe zhodnotenia súčasných postupov, identifikácie medzier v oblasti začleňovania detí so zdravotným znevýhodnením do náhradnej starostlivosti a preskúmania a rozvoj legislatívnych a politických rámcov.

Odborným riešiteľom projektu je UNICEF pre Európu a Strednú Áziu, MPSVR SR na projekte spolupracuje a je prijímateľom jeho výstupov.

Ďalšie aktivity v oblasti integrácie a inklúzie detí so ZZ umiestnených v CDR budú priamo naviazané na výstupy projektu.

Opatrenie: Metodická podpora transformačných tímov v implementácii a tvorbe transformačných plánov v procese deinštitucionalizácie

Gestor: MPSVR SR, partneri NP

Spolupracujúce subjekty: VÚC, mestá a obce, poskytovatelia soc. služieb

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 6 800 000 €

Financovanie ŠR: 1 200 000 €

Indikátory:

- počet podporovaných transformačných tímov/zariadení

Stav plnenia: *splnené*

Text hlásenia:

Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti SR bola schválená uznesením vlády č. 222 z 28. apríla 2021. Jednotlivé strategické ciele sa priebežne plnia prostredníctvom nadväzujúceho Národného akčného plánu prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť na roky 2022 - 2026 (NAP DI).

Z celkovo desiatich strednodobých cieľov NAP DI sa priamo poskytovania sociálnych služieb týka šesť, ktoré sú rozpracované prostredníctvom vybraných opatrení a jednotlivých úloh, ktoré sú zamerané priamo na podporu procesu prechodu z inštitucionálnych ku komunitným sociálnym službám.

V roku 2023 MPSVR SR finalizuje NP DI – Podpora transformačných tímov, pričom do projektu bolo celkovo zapojených 93 zariadení, z ktorých 90 úspešne vytvorilo transformačný plán. Všetky transformačné plány zariadení prešli záverečnou odbornou oponentúrou partnerov projektu.

MPSVR SR začalo v roku 2023 s prípravami nového národného projektu Podpora poskytovania komunitných a kvalitných sociálnych služieb. V spolupráci s IMPLEA bola v októbri 2023 vyhlásená Výzva na výber partnera NP, resp. konzorcia partnerov, ktorí budú spolupracovať na príprave zámeru NP a jeho realizácii.

Opatrenie: Rozširovanie a skvalitňovanie metód práce s dieťaťom umiestneným v zariadení na základe rozhodnutia súdu a jeho rodinou

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- účastníci v procese vzdelávania

Stav plnenia: *úloha sa plní*

Text hlásenia:

Vzdelávacie aktivity

Vzdelávanie odborného tímu CDR v problematike vzťahovej väzby (Dyadická vývinová psychoterapia, terapeutická aj poradenská úroveň) - V roku 2020-2022 prebiehalo pilotné vzdelávanie skupiny psychológov a sociálnych pracovníkov CDR v problematike vzťahovej väzby a nácviku zručností pre prácu s deťmi s poruchami vzťahovej väzby (špecializované vzdelávanie vychádzajúce z dyadickej vývinovej psychoterapie (DDP). Tohto vzdelávania sa v dvojročnom výcviku zúčastnilo 11 psychológov (terapeutická úroveň výcviku) a 12 sociálnych pracovníkov z 18 CDR (poradenská úroveň výcviku).

Vzdelávanie zamestnancov CDR v oblasti výchovy: CDR majú povinnosť dbať o profesijný rozvoj zamestnancov, ktorý podporujú podmienkami pre vzdelávanie a supervíziou (rozpočet Ústredia PSVR v roku 2023 pre CDR v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti sumu 172 200 € na vzdelávanie a 244 720 € supervíziu). CDR realizujú vzdelávanie a supervíziu podľa ročného plánu vzdelávania a programu supervízie,. Ciele pre vzdelávanie v ročnom pláne vzdelávania vychádzajú z cieľov plánu profesijného rozvoja centra pre deti a rodiny tak, aby reflektovali na aktuálne potreby zamestnancov aj vzhľadom na špecifiká starostlivosti, ktorú poskytujú deťom. Vzdelávanie v CDR prebieha interne, externe a v rámci metodologickej činnosti ÚPSVR. Supervízie majú podporný a preventívny charakter s dôrazom na predchádzanie syndrómu vyhorenia zamestnancov CDR vzhľadom na náročnosť ich povolania.

Vzdelávanie v oblasti výchovy reflektovalo na potreby CDR získané z dotazníkov pre oblasť výchovy v CDR. Ústredie PSVR zriadilo online platformu „Metodické pondelky“ s cieľom pravidelne sa stretávať a odborne diskutovať s pedagogickými zamestnancami a ďalšími zamestnancami samostatne usporiadaných skupín CDR k rôznym témam, ako napr. terapeutické vychovávateľstvo, diagnostika vzťahovej väzby, pedagogická diagnostika, zabezpečenie odbornej pomoci dieťaťu, práca s dieťaťom so syn. CAN, práca s dieťaťom s FAS, komplexná vývojová trauma a pod. Táto aktivita sa stretla s pozitívnym ohlasom a aj naďalej sa v nej bude pokračovať. Okrem online stretnutí sa uskutočňovali aj prezenčné stretnutia na základe individuálnej požiadavky CDR, alebo na krajskej úrovni (prezentovanie práce v oblasti výchovy, príklady dobrej praxe so zameraním na inovátnve výchovné metódy, odborné postupy, kazuistické štúdie..).

Výcvik lektorov Terapeutická výchova pre CDR, vzdelávanie na zvyšovanie kvality výchovného vedenia v CDR - inovátnve vzdelávanie terapeutického rodičovstva/terapeutického vychovávateľstva určené pre profesionálnych náhradných rodičov, vychovávateľov a odborných zamestnancov, ktorí sú v priamom kontakte s dieťaťom umiestneným v CDR. Vzdelávanie prebiehalo v rokoch 2020-2021 v terapeutickú a poradenskú rovň ako Terapeutický a Poradenský výcvik vzťahovej väzby. Vzdelávania sa zúčastnili psychológovia a sociálni pracovníci centier pre deti a rodiny (30) ako aj zástupcovia ÚPSVR (4).

V rokoch 2022-2023 pokračovalo vzdelávanie ako lektorský výcvik terapeutického rodičovstva/vychovávateľstva, po ktorého absolvovaní vznikli lektorské dvojčky pripravené odovzdať nadobudnuté vedomosti a zručnosti ďalším záujemcom z radov profesionálnych náhradných rodičov, vychovávateľov a odborných zamestnancov o tieto nové výchovné metódy.

Vzdelávanie terapeutického rodičovstva/vychovávateľstva prebieha v 18 stretnutiach so skupinou záujemcov v počte 16 účastníkov vzdelávania. Stretnutia sú nastavené do 4 hodinových blokov v frekvencii každé 2 týždne. Absolvent vzdelávania nadobudne vedomosti o komplexnej vývinovej traume, význame a typoch vzťahovej väzby ako aj zručnosti terapeutického rodiča/vychovávateľa v komunikačnej rovň ako aj záťažových situáciách pri práci s dieťaťom.

Vzdelávanie sociálnych pracovníkov v CDR a zamestnancov úradov PSVR, oddelení SPODaSK v oblasti sociálnej práce s rodinou s využitím rodinných konferencií a prípadových konferencií

Konferenčný model práce s rodinou (formou predovšetkým rodinných konferencií) je v sociálnych systémoch vyspelých štátov nielen odbornou metódou sociálnej práce, ale predovšetkým princípom pri voľbe a výkone opatrení SPODaSK. Na Slovensku je úspešne implementovaný od r.2006 v oblasti prevencie a od r.2021 sa implementuje do systému SPODaSK integrovaním rodinných konferencií do procesu práce s rodinou a ich adresným využívaním pri vedení prípadovej sociálnej práce s rodinami v systéme SPODaSK, ako aj vytvorením novej špecializácie v širokom spektre vykonávaných pracovných činností pri výkone opatrení SPODaSK.

V roku 2021 sa v rámci pilotného overovania modelu rodinných konferencií vytvorila pracovná pozícia koordinátor rodinných konferencií – Stretnutí rodinného kruhu (koordinátor SRK). V terénnych a ambulantných tímoch CDR začalo pôsobiť prvých 8 koordinátorov SRK, po overení účinnosti tohto modelu a prínose realizovaných SRK pôsobí od apríla 2023 v CDR 25 koordinátorov SRK.

Aplikačná prax výkonu opatrení SPODaSK poukazuje na potrebu posilnenia aktivít zameraných na rozvoj zručností v metódach sanácie rodiny a posilnenie podpornej siete okolo ohrozenej rodiny prostredníctvom rodinných konferencií (stretnutí rodinného kruhu), prípadových konferencií a pod., ako aj na potrebu utvárania vhodných podmienok na ich kvalitnú realizáciu.

Na podporu kvalitnej implementácie konferenčného modelu práce s rodinou v systéme SPODaSK formou rodinných konferencií (Stretnutí rodinného kruhu – SRK) sa od začiatku implementačného procesu (od r.2021) zrealizovalo 45 online metodických stretnutí (v r.2022 15 a v r.2023 nateraz 30) a 14 prezenčných dvojdnových pracovných metodických stretnutí pre koordinátorov SRK a sociálnych pracovníkov CDR a úradov PSVR s cieľom rozvíjať odborné zručnosti, rozvíjať tímovú spoluprácu medzi CDR, orgánom SPODaSK, samosprávou a ostatnými zainteresovanými subjektmi pri výkone opatrení SPODaSK v danom regióne. Zabezpečená je aj individuálna metodická podpora k individuálnym prípadom v procese sociálnej práce s rodinou (v roku 2022-2023 bolo zrealizovaných 44 metodických dní na 20 úradoch a 24 CDR).

Vzdelávanie realizované v rámci NP DEI NS III v období 2019 - 2023:

V roku 2019:

- pre psychológov CDR a RPPS vzdelávanie v programe „Rodičia a rozvod“ (8 trojdňových vzdelávacích aktivít; 3 pre CDR a 5 pre RPPS). Celkovo bolo vzdelaných 172 psychológov (z toho 70 z CDR a 102 z RPPS).

V roku 2020:

- pre psychológov CDR a RPPS vzdelávanie v programe „Dieťa a rozvod/rozchod“ - boli zrealizované 3 trojdňové vzdelávacie aktivity pre 53 psychológov (z toho 15 z CDR a 38 z RPPS).
- pre zamestnancov SPODaSK vzdelávanie v programe „Prípadová sociálna práca“ - zrealizovaných 10 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 225 zamestnancov oddelení SPODaSK úradov PSVR.

V roku 2021:

- pre psychológov CDR a RPPS vzdelávanie v programe „Dieťa a rozvod/rozchod“ - zrealizovaných 7 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 121 psychológov (z toho 60 CDR a 61 z RPPS).
- pre zamestnancov SPODaSK pokračovanie vzdelávania v programe „Prípadová sociálna práca“ Počas roka 2021 bolo zrealizovaných 12 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 258 zamestnancov oddelení SPODaSK úradov PSVR.

V roku 2022:

- pre psychologov CDR a RPPS sa realizovalo vzdelávanie v programe „Dieťa a rozvod/rozchod“ - 4 trojdňové vzdelávacie aktivity Celkovo bolo vyvzdelávaných 48 psychologov (z toho CDR 24 aj RPPS: 24).
- pre zamestnancov SPODaSK pokračovanie vzdelávania v programe „Prípadová sociálna práca“ - zrealizovaných 11 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 248 zamestnancov oddelení SPODaSK úradov PSVR.
- pre psychologov CDR sa začala realizácia vzdelávania v programe „Psychodiagnostika dieťaťa“ - bolo zrealizovaných 7 trojdňových vzdelávacích aktivít (Celkovo bolo vzdelaných 123 psychologov, (z toho CDR: 88 a RPPS: 35). Táto vzdelávacia aktivita pokračovala aj v prvom polroku 2023. V rámci 9 trojdňových vzdelávacích aktivít bolo vzdelaných 150 psychologov.
- pre sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce CDR sa zrealizovalo vzdelávanie v programe „Sociálna diagnostika“. Spolu bolo zrealizovaných 22 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 436 osôb.
- pre sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce CDR sa zrealizovalo vzdelávanie v programe „Metódy sociálnej práce a iných odb. činností zameraných na prácu s rodinou v rozvodovej/rozchodovej situácii“. Spolu bolo zrealizovaných 10 trojdňových vzdelávacích aktivít. Celkovo bolo vzdelaných 208 osôb.

Opatrenie: Skvalitňovanie podmienok výkonu profesionálnej náhradnej starostlivosti

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- účastníci v procese vzdelávania

Stav plnenia: *úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

Potreba zmeny profesijného postavenia profesionálnych náhradných rodičov (ďalej len „PNR“) a potreba skvalitnenia podmienok výkonu PNR bola avizovaná už niekoľko rokov. Postavenie PNR ako domáceho zamestnanca, ktoré sa riadilo výlučne Zákonníkom práce bolo neudržateľné, spôsobovalo problémy samotným zamestnancom, ako aj zamestnávateľom. Aplikačné problémy sa nedali upraviť vnútornými riadiacimi predpismi a ani korekciou súvisiacej úpravy v Zákonníku práce a bolo potrebné upraviť ich v osobitnom zákone. Nový zákon 376/2022 Z.z. o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o PNR"), ktorý je účinný od 1.12.2022 upravuje právne vzťahy súvisiace s vykonávaním profesie PNR, predpoklady na výkon práce PNR, špecifiká pracovného pomeru vrátane špecifik pracovnej zmluvy a skončenie pracovného pomeru, povinností a obmedzení PNR, pracovného času, dovolenky, povinností iných fyzických osôb, ako sú účastníci pracovnoprávného zmluvného vzťahu (manžela/manželku PNR a plnoleté fyzické osoby, žijúce s PNR v domácom prostredí), mzdové nároky PNR a iné.

Zákon o PNR postavil pevné základy profesie PNR, priniesol jasné pravidla a už po jednoročnej účinnosti možno konštatovať, že veľa problémových oblastí sa novou právnou pravou vyriešilo.

K novej právnej úprave boli realizované tri celodenné stretnutia, na ktorých bolo spolu online prihlásených 572 ľudí.

V roku 2022 prebiehali metodické a vzdelávacie stretnutia v 10 CDR, ktorých sa zúčastnilo 43 odborných zamestnancov, prebehlo 8 regionálnych metodických pracovných stretnutí, ktorých sa zúčastnilo 222 profesionálnych náhradných rodičov. Online formou bolo realizovaných aj 5 metodických stretnutí s PNR spojených so vzdelávaním na tému

„Terapeutické rodičovstvo, ako nový prístup k deťom v PNR“ kde bolo spolu prihlásených 647 účastníkov.

V rámci NP DEI III sa v roku 2022 pre profesionálnych náhradných rodičov začala realizácia vzdelávania v oblasti špecifických (psychologických, fyziologických a sociálnych) potrieb detí. V roku 2022 boli zrealizované 2 jednodňové aktivity v rozsahu 8 hodín. Celkovo bolo vzdelaných 43 osôb. Táto vzdelávacia aktivita pokračovala aj v prvom polroku 2023. V rámci 11 jednodňových vzdelávaní bolo vzdelaných 255 osôb (profesionálnych náhradných rodičov).

Dňa 09.11.2023 Sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko - MPSVR SR zverejnil výzvu na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok pre národný projekt "Podpora a profesionalizácia odborných kapacít v oblasti sociálneho začlenenia". Výzva je realizovaná formou priameho zadania a oprávneným žiadateľom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Hlavným cieľom výzvy je prostredníctvom plánovaných aktivít projektu vychádzajúcich zo schváleného zámeru národného projektu t. j. zaistenia odborných kapacít pre subjekty v oblasti sociálneho začlenenia a poskytovania finančných príspevkov na individuálne vzdelávanie prispieť k tvorbe funkčného systému rezortného vzdelávania a k podpore profesionalizácie výkonu odborných činností v oblasti sociálneho začlenenia. Zvyšovanie odbornosti a posilňovanie zručností zamestnancov v oblasti sociálnej inklúzie bude taktiež prispievať ku skvalitneniu služieb poskytovaných klientom rezortu, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a sú ohrození sociálnym vylúčením.

Výzva bude realizovaná prostredníctvom nasledovných typov akcií:

1. „Zaistenie odborných kapacít pre subjekty v oblasti sociálneho začlenenia“
2. „Poskytovanie finančných príspevkov záujemcom o zamestnanie (osobám na trhu práce) za účelom nadobúdania/ zmeny zručností potrebných pre zotrvanie na trhu práce alebo zlepšenie situácie na trhu práce“.

Prostredníctvom Hlavnej aktivity č. 2 „Poskytovanie finančných príspevkov na individuálne vzdelávanie“ národného projektu bude o. i. zabezpečená príprava na výkon profesionálneho náhradného rodičovstva pre 100 účastníkov vzdelávania.

Opatrenie: Budovanie, rekonštrukcia a debarierizácia zariadení SPODaSK

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Financovanie EÚ fondy: 31 000 000 €

Financovanie ŠR: 9 000 000 €

Indikátory:

- používatelia nových alebo modernizovaných zariadení sociálnej starostlivosti za rok

Stav plnenia: *úloha sa priebežne plní*

Text hlásenia:

V roku 2021 bolo zakúpených 5 nehnuteľností pre 5 CDR, z toho 3 rodinné domy (RD) a 2 byty. V roku 2022 bolo zakúpených 6 nehnuteľností pre 6 CDR, z toho 5 RD a 1 byt. V roku 2023 boli zakúpené 2 nehnuteľnosti pre 2 CDR, z toho 2 RD.

Rekonštrukcie zariadení prebiehajú priebežne, podľa prideleného finančného rozpočtu na bežné a kapitálové výdavky z prvku „07C0502 Štátne centrá pre deti a rodiny“

Debarierizáciu nie je možné dosiahnuť finančným rozpočtom, ktorým disponuje Ústredie PSVR ako zriaďovateľ CDR. V roku 2022 neboli Úradom PSVR pridelené žiadne finančné prostriedky účelovo viazané výlučne na plnenie plánov debarierizácie, ktoré si CDR vypracovali k dátumu 31.12.2021. Napriek tomu sú plány debarierizácie CDR čiastkovo napĺňané realizáciou drobných priestorových a stavebných úprav exteriéru a interiéru a

zakúpením odľahčovacích prvkov do interiéru a exteriéru za účelom uľahčenia života umiestneným deťom.

Doposiaľ neboli predložené projekty na podporu CDR z Programu Slovensko, nakoľko nie sú verejne dostupné podmienky predkladania projektov v rámci nového programového obdobia 2021 – 2027.

Dňa 26.09.2023 bol Komisiou pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) politiky súdržnosti EÚ schválený zámer národného projektu „Rozvoj výkonu opatrení“.

Jednou z Hlavných aktivít v uvedenom zámere je aj aktivita zameraná na dokončenie procesu deinštitucionalizácie CDR Veľké Kapušany, ktorá začala v predchádzajúcom programovom období (prostredníctvom Integrovaného regionálneho operačného programu). Dostavaním 6 rozostavaných rodinných domov dôjde k presťahovaniu 6 samostatných skupín v počte 54 klientov/klientok do novovybudovaných samostatne stojacích rodinných domov, zníženiu kapacity kmeňovej budovy o 54 klientov/klientok, zabezpečeniu náhradného prostredia pre klientov/klientky na komunitnej úrovni, vytvoreniu podmienok na ich integráciu do spoločnosti, individuálny prístup k deťom, priblíženiu starostlivosti o deti chodu v bežnej rodine (prostredníctvom realizácie starostlivosti v rodinných domoch), zvýšeniu úrovne prípravy na postupné osamostatnenie detí, vytvoreniu lepších podmienok pre prácu s deťmi umiestnenými do CDR na základe súdneho rozhodnutia, profesionálnymi rodinami a pre prácu s biologickou a náhradnou rodinou.

Predpokladaná hodnota výdavkov EÚ na uvedenú aktivitu: 1 364 250,00,- €, predpokladaná hodnota výdavkov ŠR na uvedenú aktivitu: 240 750,00,- €.

Dostavané RD budú bezbariérové, čím sa vytvoria optimálne podmienky aj pre prácu s deťmi s telesným postihnutím na komunitnej úrovni pre 54 klientov CDR.

3.3 Účinný prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti

Opatrenie: Zriadenie systému monitorovania nerovností v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou

Gestori: MZ SR (IZA), ÚVZ SR, RÚVZ SR,

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), ZP ZR, NCZI, ÚVZ SR, SAV

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: nemá vplyv na rozpočet

Indikátory:

- metodický manuál na tvorbu správ o nerovnostiach v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou
- existencia hodnotiacej správy

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

MZ SR vypracovalo Metodický manuál (ďalej len „metodika“) na meranie a vyhodnocovanie rozdielov v zdravotnom stave a v determinantoch zdravotného stavu medzi MRK a všeobecnou populáciou, ktorý bol prezentovaný na stretnutí pracovnej skupiny, následne zaslaný členom pracovnej skupiny a odovzdaný ÚSVRK. Metodika je vytvorená na základe porovnávacích analýz dát NCZI za rok 2022 (ide o dáta o uhradenej zdravotnej starostlivosti) a pozostáva z dvoch častí: pri prvej pozorujeme rozdiely v čerpaní zdravotnej starostlivosti a v druhej časti sledujeme výskyt ochorení. Boli vytvorené porovnávacie vzorky pacientov z MRK (všeobecný lekár pre dospelých a všeobecný lekár pre deti a dorast – poskytovatelia spolupracujúci so Zdravými regiónmi a majú viac než 70% MRK pacientov podľa vlastného kvalifikovaného odhadu).

Metodika obsahuje limitácie a odporúčania. Limitácie spočívajú najmä v dátovej oblasti, keďže MZ SR má k dispozícii len dáta o uhradenej zdravotnej starostlivosti a nemá dáta o pacientoch, ktorí sú kapitolovaní. Odporúčania obsahujú možnosti vývoja metodiky na budúce roky, ale sú podmienené sprístupnením dát, ktoré MZ SR momentálne nemá. Za MZ SR boli vyškolené dve zamestnankyne na tvorbu pravidelných monitorovacích správ o nerovnostiach v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou podľa vypracovanej metodiky. Na základe stretnutí s ÚSVRK bolo dohodnuté, že tvorbu týchto správ bude mať v gescii ÚSVRK. Dátové súbory, ktoré boli vytvorené pre potreby tvorby metodiky a pre vypracovanie Správy o nerovnostiach, boli zaslané ÚSVRK. MZ SR je k dispozícii ÚSVRK pre rozvoj metodiky do budúcnosti a bude spolupracovať pri vypracovaní a interpretácii dát.

Opatrenie: Zlepšenie podmienok pre zdravie na komunitnej úrovni

Gestori: ZR, ÚVZ SR, RÚVZ SR,

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- správa o úrovni podmienok pre zdravie v MRK
- počet zrealizovaných zdravotno-výchovných aktivít
- počet realizovaných zdravotno-výchovných aktivít
- počet asistentov podpory zdravia pôsobiacich v komunitách s MRK
- počet regionálnych facilitátorov
- počet intervencií v oblasti podpory zdravia
- počet podnetov na štrukturálne zmeny v oblasti podpory zdravia MRK smerom k ÚSVRK alebo Medzirezortnej pracovnej skupine pre podporu zdravia MRK

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Vláda SR schválila uznesením č. 181/2021 dňa 7. apríla 2021 Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. Zlá informovanosť a nedostatočná osвета prispievajú (popri diskriminácii a sebvylučovaní) k zriedkavejšiemu využívaniu zdravotníckych služieb. Strategický rámec EÚ pre Rómov zahŕňa vo svojich odporúčaniach pre oblasť zdravia viaceré procesné indikátory: osvetové kampane a programy, účasť na preventívnych prehliadkach s osobitnou pozornosťou na prevenciu v tehotenstve a u detí, či očkovanie zraniteľných skupín. Na základe dát z Atlasu rómskych komunít 2019 má dostupnú ambulanciu všeobecného lekára pre dospelých vo vzdialenosti do 2 km len približne 53 % populácie MRK. V prípade dostupnosti pediatrickej ambulancie je to 44 %. Rozdiely v zdravotnom stave medzi Rómami a všeobecnou populáciou vedú k tomu, že je potrebné zabezpečenie zdravého životného štýlu, prevencie ochorení a rovný prístup k zdravotným službám, a tým k odstráneniu diskriminácie Rómov v prístupe poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Tvorba akčných plánov na roky 2022-2024 (ďalej len „AP“) k stratégii bola realizovaná participatívnym spôsobom v rámci jednotlivých tematických pracovných skupín, v ktorých mali zastúpenie jednotlivé rezorty, ako aj ďalšie štátne inštitúcie a v neposlednom rade aj mimovládne a neziskové organizácie, ktoré sa dlhodobo venujú začleňovaniu vylúčených komunít, akademická obec a tiež zástupcovia miestnej a regionálnej samosprávy.

Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity (2016-2023). Hlavným cieľom projektu bolo prostredníctvom zhromažďovania dát a informácií o socioekonomických podmienkach života Rómov zabezpečiť komplexné monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a vyhodnotenie ich dopadu na rómsku populáciu, predovšetkým na MRK. Cieľovými skupinami projektu boli obyvatelia/obyvatelky

MRK a zamestnanci/zamestnankyne štátnej správy pracujúci/e s MRK. Výstupy projektu sú určené expertom, akademickým pracoviskám a odbornej verejnosti. Zameranie projektu reagovalo na potrebu zefektívnenia jednotlivých inkluzívnych opatrení a zvýšeného zacielenia sa na monitorovanie a hodnotenie pokroku v plnení cieľov Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a jej akčných plánov.

ÚVZ SR počas Európskeho imunizačného týždňa 2023 okrem povinného očkovania detí motivoval populáciu aj na tri druhy odporúčaných (dobrovoľných) očkovaní: - Očkovanie proti invazívnym meningokokovým ochoreniam V prípade meningokokových ochorení nie je až tak problematický počet ochorení (v ostatných rokoch 25 - 45 prípadov), ako sú podstatné dôsledky infekcie. Úmrtia na meningokokové ochorenia totiž majú podľa evidovaných dát vzrastajúci trend hlavne počas rokov 2015-2022, pričom v roku 2022 smrtnosť presiahla 40 %. - Očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu A Očkovanie je dôležité vzhľadom na lokálne epidémie "žltáčky" typu A (takéto epidémie sa cyklicky opakujú cca každých 4-5 rokov). Význam očkovania narástol aj vzhľadom na záujem o cestovanie do exotických destinácií so zníženým hygienickým štandardom. - Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde V roku 2022 bol zaznamenaný najvyšší výskyt prípadov kliešťovej encefalitídy na Slovensku za posledných 60 rokov. Kliešte, ktoré môžu vírus kliešťovej encefalitídy prenášať, sú vplyvom klimatických zmien počas roka aktívne dlhšie, na rozsiahlejšom území a vo vyššej nadmorskej výške, než v minulosti.

K indikátoru *Počet podnetov na štrukturálne zmeny v oblasti podpory zdravia MRK smerom k ÚSVRK alebo Medzirezortnej pracovnej skupine pre podporu zdravia MRK* – gestorom opatrenia sú Zdravé regióny. V roku 2022 ZR iniciovali a podieľali sa na príprave nasledujúcich riešení systémových bariér pri dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov z prostredia MRK v SR: 1) Spolupráca pri príprave legislatívneho návrhu MZ SR na finančnú podporu zmocňovania ambulantných lekárov pracujúcich s pacientmi z MRK, 2) Návrh metodiky systému monitorovania nerovností v zdravotnom stave a využívaní služieb zdravotnej starostlivosti medzi obyvateľmi MRK a všeobecnou populáciou (v spolupráci s IZA a ÚSVRK), 3) Vytváranie štandardných postupov inštitucionálnych spoluprác pri riešení opakujúcich sa prípadov diskriminácie v službách zdravotnej starostlivosti (so SNSLP, kanceláriou VOP a Poradňou pre ľudské práva), 4) Príprava akreditácie odborného vzdelávania asistentov podpory zdravia a ich koordinátorov kompatibilného so systémom vzdelávania v oblasti verejného zdravotníctva.

Opatrenie: Zabezpečenie kvalitnej predpôrodnej, pôrodnej a popôrodnej starostlivosti pre všetky ženy

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenská pediatrika spoločnosť a Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 181 000 € vrátane národného spolufinancovania

Indikátory:

- počet klinických auditov BFHI vykonaných v nemocniciach

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Do roku 2020 boli na národnej úrovni vytvorené legislatívne podmienky, najmä štandardný postup na výkon prevencie: Starostlivosť o matku a novorodenca podľa zásad Baby-friendly Hospital Initiative (BFHI) – podpora vzťahovej väzby a laktácie (ďalej len

„ŠTDP BFHI“)²⁵, klinický audit (zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a zmena zdravotníckej štatistiky hlásenej zo Správy o novorodencovi a Záznam o novorodencovi pre opätovný rozvoj oblasti BFHI. Na základe ŠTDP BFHI formou online dotazníka mapuje MZ SR výsledky vnútorného hodnotenia zdravotníckych zariadení.

Z dôvodu naplňania cieľov Programu Slovensko dňa 9. 11. 2023 Komisia pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre Cieľ 4 politiky súdržnosti EÚ schválila MZ SR vypracovaný zámer Národného projektu „Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a vykonávanie klinických auditov v oblasti Baby friendly hospital initiative“ („ďalej len NP BFHI“), ktorý je zárukou najefektívnejšieho spôsobu zabezpečenia plošného sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a preverovania systému kvality zdravotnej starostlivosti poskytovanej matkám a novorodencom podľa ŠTDP MZ SR plošne v SR. Súčasťou zámeru NP BFHI je aj preklad dokumentu „Klinický protokol ABM č. 14 Lekár priateľský k dojčeniu - optimalizácia zdravotnej starostlivosti o dojčenie a budovanie vzťahovej väzby 8 v pôsobnosti všeobecných lekárov pre deti a dorast“ a implementácia predmetného protokolu v SR formou vzdelávania pediatriov. MZ SR v oblasti zabezpečenia kvalitnej predpôrodnej, pôrodnej a popôrodnej starostlivosti pre všetky ženy využíva viaceré štandardné postupy, napr. Prenatálna starostlivosť o nízkorizikovú (fyziologickú) tehotnosť, Odporúčaný postup na výkon prevencie: Výživa a fyzická aktivita v tehotenstve a Starostlivosť o nízkorizikovú rodičku počas pôrodu.²⁶

Opatrenie: Zabezpečenie komunitnej osvetu zdravia v prostredí MRK so zameraním na tehotné ženy, matky a mladé rómske ženy

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

K indikátoru *Počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby* - ÚSVRK realizoval v rámci Operačného programu Ľudské zdroje 4 národné projekty a v rámci Programu Slovensko 1 národný projekt, v rámci ktorých prispieva k plneniu opatrenia preventívnymi aktivitami:

- Národný projekt *Komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou MRK* („NP KS MRK II.“, projekt sa realizoval v dvoch fázach v období od 1/2016 - do 8/2023) – zamestnaných 295 zamestnancov
- Národný projekt *Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit* („NP TSP a TP II.“, projekt sa realizoval v dvoch fázach v období od 1/2016 – do 8/2023) – zamestnaných 257 terénnych sociálnych pracovníkov a 275 terénnych pracovníkov
- Národný projekt *Podpora činností zameraných na riešenie nepriaznivých situácií súvisiacich s ochorením COVID-19 v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit* (projekt sa realizoval v období od 10/2020 – do 5/2021) –

²⁵ <https://www.standardnepostupy.sk/standardy-bfhi>

²⁶ <https://www.standardnepostupy.sk/standardy-gyneklologia-a-porodnictvo/>

zamestnaných 216 terénnych asistentov COVID-19

- Národný projekt *Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít II* („NP PRIM II.“, projekt sa realizoval v 2 fázach v období od 2020 – 10/2023) - zamestnaných 140 rodičovských asistentov, ktorí pracovali s rodinami v ich domácom prostredí na rozvoji rodičovských zručností s dôrazom na tému zdravia a prevencie.
- Národný projekt *Rozvojové tímy fáza I.* („NP RT“, od septembra 2023) - zamestnaných 158 členov rozvojových tímov zameraných na ranú starostlivosť a podporu rodičovských zručností s dôrazom na tému zdravia a prevencie.

Niektoré vybrané témy realizovaných aktivít (NP KS MRK II., NP TSP a TP II., NP RT, NP PRIM II.): sexuálne a reprodukčné zdravie, hygiena a zdravia, prevencia zdravia, očkovanie, hygiena zubov, zdravá výživa, raná starostlivosť a podpora rodičovských zručností a i. Hlavné úlohy, programy a činnosti ochrany a podpory sexuálneho a reprodukčného zdravia má SR ustanovené zákonmi.

V rámci starostlivosti o sexuálne a reprodukčné zdravie MZ SR podporilo zdravie žien, matiek a detí rozvojom podmienok pre plnenie najvyššie kvality zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, resp. preventívnych programov na podporu dojčenia, prípravy na pôrod, pôrodu a popôrodného obdobia a pomoci po prepustení z pôrodnice. MZ SR vytvorilo účinný a udržateľný nástroj pre nastavenie ústretového a rovnocenného prístupu k rodičkám a novorodencom s proaktívnou spoluprácou všetkých pôrodníc v Slovenskej republike, a to podľa odporúčaní WHO - BFHI. V rámci pokroku v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia participuje MZ SR na realizácii projektu BCA dohody medzi WHO Regional Office for Europe pod názvom: Support of the sexual and reproductive health using diagnostics 10 and NaProTechnology/Restorative Reproductive Medicine (ďalej len „RRM“) methods. V oblasti podpory reprodukčného zdravia žien a mužov ide o zavedenie nových prístupov k liečbe neplodnosti procesom evidence based policy a štandardných postupov založených na evidence based medicine v oblasti metód RRM.

Opatrenie: Podpora ďalšieho vzdelávania zdravotníckych zamestnancov

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Vzdelávacie subjekty akreditované MZ SR

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 99 100 € vrátane národného spolufinancovania

Indikátory:

- počet účastníkov zapojených do vzdelávania počet vzdelávacích aktivít

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Počet účastníkov zapojených do vzdelávacích aktivít, ako aj počet vzdelávacích aktivít za rok 2023 predloží MZ SR v roku 2024.

Opatrenie: Predĺženie strednej dĺžky života znížením novorodeneckej/dojčenskej úmrtnosti

Gestor: BSK

Spolupracujúce subjekty: ZR, ÚV SR (ÚSVRK), ZP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Financovanie ŠR: 36 000 €

Indikátory:

- počet poskytovateľov pediatrickej starostlivosti zapojených do pilotného projektu

- počet realizovaných návštev novorodencov a dojčiat v prostredí MRK

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

V roku 2022 sa realizoval v spolupráci primárnej pediatričky a gynekologičky pod hlavičkou župnej polikliniky ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti jeden výjazd v 6 obciach - zdravotná konzultácia bola zameraná na osvetu prevencie, laktáciu. Dňa 21. augusta 2023 sa konalo stretnutie ÚSVRK s BSK a MZ SR k danej aktivite. Odpočet za rok 2023 bude predmetom Monitorovacej správy za rok 2023.

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na poradenské činnosti pre rodiny s deťmi, vrátane ŠPTK, cieľom zdravého vývinu detí a dostupnosť systému včasnej intervencie v ranom detstve

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet programov na podporu informovanosti, zdravotnej gramotnosti a dostupnosti včasnej intervencie

Stav plnenia: *opatrenie bude pri aktualizácii vypustené*

Text hlásenia:

Opatrenie bude pri najbližšej aktualizácii vypustené z NAP ECG, nakoľko aktivity uvedené v tomto opatrení sa nachádzajú v iných opatreniach, v ktorých sú aj odpočítované.

Opatrenie: Zlepšenie vedomostí a zručností zdravotníckych pracovníkov o špecifikách poskytovania služieb zdravotnej starostlivosti osobám z MRK

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: vzdelávacie ustanovizne

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Financovanie: Aktivity na uvedenú tematickú oblasť sú súčasťou úloh Ministerstva zdravotníctva SR, ktoré odborne a metodicky riadi ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov.

Indikátory:

- obsahová analýza aktuálnych tematických okruhov minimálneho štandardu špecializačného štúdia, návrh a zapracovanie nových tematických okruhov vzdelávania o špecifikách poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti príslušníkovi z MRK
- počet absolventov inovovaného špecializačného štúdia

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Od 15. decembra 2022 nadobudlo účinnosť Opatrenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 1. decembra 2022 č. S20737-2022-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. septembra 2010 č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov. V rámci materiálu bol schválený aj inovovaný Minimálny štandard pre špecializačný študijný program v špecializačnom odbore Ošetrovateľská starostlivosť v komunite, ktorý je určený pre zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckom povolani sestra. Do predmetného minimálneho štandardu boli okrem iného 11 zapracované aj tematické okruhy zaoberajúce sa špecifikami poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobám z MRK. Vzhľadom ku skutočnosti, že

špecializačné štúdium v predmetnom odbore trvá najmenej jeden rok, ešte v tomto období neevidujeme absolventov predmetného špecializačného štúdia.

Opatrenie: Posilnenie odbornej kvalifikácie komunitných pracovníkov v oblasti podpory zdravia

Gestor: ZR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ ŠR

Financovanie EÚ fondy: 459 000 €

Financovanie ŠR: 81 000 €

Indikátory:

- počet zrealizovaných vzdelávacích aktivít na špecifické témy (cieľová hodnota v roku 2022- 39, 2023-39, 2024-39)
- počet tematických oblastí vzdelávania asistentov podpory zdravia (cieľová hodnota v roku 2022-3, 2023- 3, 2024-3)

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

Kvôli efektívnosti a časovej náročnosti vzdelávacích aktivít sa v každom termíne školenia zúčastnili minimálne 2 oblastné skupiny (NP ZK 2B) asistentov podpory zdravia, na základe toho nebola naplnená predpokladaná cieľová hodnota. Do hodnoty ukazovateľa sme počítali jednotlivé termíny vzdelávania, nie počet skupín, ktoré sa v danom termíne vzdelávania zúčastnili.

NP ZK 2B: Počet tematických oblastí vzdelávania asistentov podpory zdravia - 9

Počet tematických oblastí vzdelávania asistentky podpory zdravia v nemocniciach – 2

Počet tematických oblastí vzdelávania koordinátorov asistentov podpory zdravia - 5.

Celkový počet termínov, v ktorých prebiehalo vzdelávanie, bol v roku 2022 29.

Pri vzdelávaní APZ bolo v jednom termíne na vzdelávaní prítomných min. 2 oblastné skupiny.

Témy vzdelávania boli nasledovné:

- Kurz prvej pomoci (8 termínov pre APZ/KAPZ/APZN - absolvovalo: 251 APZ, 23 KAPZ a 8 APZN);
- Zlepšenie starostlivosti o zdravie detí v MRK (12 termínov pre APZ/KAPZ - absolvovalo: 273 APZ, 19 KAPZ);
- Reprodukčné a sexuálne zdravie (výberové školenie - 2 termíny, absolvovalo 50 APZ);
- Harm reduction (výberové školenie v 2 termínoch, absolvovalo: 45 APZ) – násilie páchané na deťoch, ženách a prevencia závislostí;
- Laktačné poradenstvo (3 termíny, absolvovalo 12 APZN a APZ);
- Tuberkulóza (výberové školenie, absolvovalo: 66 APZ, 5 KAPZ a 1 APZN);
- Vstupné vzdelávanie (pre nových APZ, KAPZ, 1 termín v 2022, absolvovalo: 13 APZ a 1 KAPZ.

257 osôb malo aspoň 1 skupinovú supervíziu v rozsahu 2 hodín. Celkový počet vzdelávacích dní v roku 2022 bol 49.

NP ZK 3B: Počet tematických oblastí vzdelávania asistentov podpory zdravia a APZN a KAPZ-3

Témy vzdelávania boli nasledovné:

- Prevencia drogových závislostí (1 termín pre 10 APZ, KAPZ a APZN);
- Raná starostlivosť - nové intervencie pri práci s rodinou (1 termín pre 10 APZ, KAPZ a APZN);

- Rozvoj programov zdravotno-výchovnej osvetv v téme Kurz prvej pomoci (1 termín pre 10 APZ, KAPZ a APZN).

APZ absolvovali aj supervíziu v rozsahu 2 hodín a to v 6tich termínoch.

32 je počet termínov, v ktorých sa jednotlivé OS vzdelávali. Na každom termíne bolo spravidla viac oblastných skupín (v NP ZK 2B).

Odpočet za rok 2023 bude pripravený v termíne stanovenom pre odpocet AP Zdravie, teda do konca februára 2024.

Opatrenie: Prevencia ochorení a podpora zdravého životného štýlu detí

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: © FOND prof. K. Matulaya, n.f.

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 54 900 vrátane národného spolufinancovania

Indikátory:

- funkčne rozšírený univerzálny preventívny program pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť „Zdravie dieťaťa“

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

MZ SR v spolupráci s UNICEF a s FOND prof. K. Matulaya n. f. v rámci univerzálneho preventívneho programu pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť „Zdravie dieťaťa“ vytvorili:

1. Ukrajinskú verziu elektronických skríníngov S-PMV a M-CHAT²⁷
2. Otázky skríníngu S-PMV krátkymi videami na zvýšenie názornosti a porozumenia rodičmi v oboch jazykových verziách.
3. Odosielanie skríníngových dotazníkov vyplnených rodičmi v ukrajinskom jazyku na emailové adresy pediatrov, zabezpečené v oboch jazykoch.
4. Príručku v ukrajinskom jazyku pre administráciu skríníngových metód zverejnenú v rámci štandardného postupu MZ SR „Štandard vyšetrení psychomotorického vývinu detí pri 2.-11. preventívnej prehliadke v primárnej starostlivosti“²⁸
5. Možnosť písať otázky rodičov a dostať odpoveď aj v ukrajinskom jazyku cez kontaktný formulár pre prípad akýchkoľvek nejasností pri používaní webového portálu Zdravie dieťaťa²⁹
6. Databázu na získavanie disagregovaných dát. v rámci webového portálu Zdravie dieťaťa.

Podporu zdravého životného štýlu realizuje MZ SR s ÚVZ SR a všetkými RÚVZ v SR prostredníctvom Národného akčného plánu na prevenciu obezity na roky 2015 – 2025 („NAP“), ktorého zámerom je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu je vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické neprenosné ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení v súlade s „Odporúčaniami zdraviu prospešných pohybových aktivít vo všetkých sektoroch a WHO Akčnom pláne pre implementáciu európskej stratégie pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2012–2016.

²⁷ www.zdraviedietata.sk

²⁸ <https://www.health.gov.sk/?Prilohy-primarnapediatria>.

²⁹ <https://www.zdraviedietata.sk/kontakt>

Medzi hlavné priority NAP na roky 2015 – 2025 patrí:

1. Podpora zdravého štartu do života - zabezpečiť účinný prístup v rannom štádiu čo najskôr.
2. Podpora zdravšieho prostredia v školách - ustanoviť zdravie ako prioritu na školách.
3. Tvorba zdravej voľby - zabezpečiť širokú dostupnosť zdravej voľby potravín pre deti.
4. Obmedzenie marketingu a reklamy deťom a mládeži - obmedziť vystavenie detí reklame na jedlo/nápoje s vysokým obsahom tukov, cukrov a soli.
5. Informovanie rodiny - informovať a vzdelávať rodičov detí o vyváženom spôsobe stravovania a tzv. Správnej voľbe potravín.
6. Podpora fyzickej aktivity - zvýšiť pravidelnú účasť detí pri športe alebo iných fyzických aktivitách.
7. Monitorovanie a hodnotenie - monitorovať a hodnotiť výživový stav detí/ dospelých a ich správanie.

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na deťoch a v rodine a aktivity na zvyšovanie povedomia o násillí na deťoch

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR, MV SR, MS SR, MK SR

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+, EFRR

Financovanie EÚ fondy: 13 300 000 €

Financovanie ŠR: 2 600 000 €

Indikátory:

- počet programov pomoci pre osoby zažívajúce násillie

Stav plnenia: *priebežne sa plní*

Text hlásenia:

V rámci národného projektu Podpora ochrany detí pred násillím sa koordinátori ochrany detí pred násillím (ďalej len „koordinátor“) spolupodieľajú spoločne so subjektami participujúcimi v oblasti ochrany detí pred násillím na preventívnych a osvetových aktivitách zameraných na zvyšovanie povedomia o násillí páchanom na deťoch v územnom obvode úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, kde pôsobia.

Významnými spolupracujúcimi subjektami v oblasti prevencie a osvetu sú zástupcovia CDR, Policajného zboru SR, mestskej polície, mimovládnych organizácií, občianskych združení a podobne. Cieľom činnosti koordinátora pri týchto aktivitách je posilňovanie a podpora pozitívnych zdrojov v oblasti ochrany detí pred násillím v súlade s jednotlivými článkami Dohovoru o právach dieťaťa. Koordinátor má pri realizácii preventívnych a osvetových aktivít (ďalej len „POA“) na zreteli najmä scitlivovanie odbornej a laickej verejnosti a podporu realizácie aktivít vo všetkých relevantných oblastiach ochrany detí pred násillím.

Počet POA, ktoré koordinátori spolurealizovali v danom období: 845

Prijímatelia POA: 4 414 zapojených participujúcich subjektov

Počet účastníkov POA: 48 242 účastníkov

Najčastejšie formy POA:

- prednášky, besedy, diskusie, čítanie knížiek
- letáky, plagáty, informačné materiály
- poskytovanie informácií (napr. o Národnej linke na pomoc deťom v ohrození VIAC AKO NI(c)K, realizácii online večernej školy, ponuke vzdelávania)
- výtvarné, literárne, spevácke súťaže, výstavy
- webináre, podcasty, videá
- články, reportáže v miestnych médiách

- sprostredkovanie informácií prijímateľom o možnostiach POA
- workshopy.

Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby č. 07566- 2012 – OZS zo dňa 13. 12. 2012, ktoré nadobudlo účinnosť 01. 01. 2013 a bolo uverejnené vo Vestníku MZ SR, ročník 60, čiastka 39-60, bolo zrušené a MZ SR ho nahradilo novým Odborným usmernením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby č. S12320 – 2023 – OZS zo dňa 30. 01. 2023, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 02. 03. 2023 a bolo uverejnené vo Vestníku MZ SR, ročník 71, čiastka 7-11

3.4 Účinný prístup k zdravej výžive

Opatrenie: Pôsobenie špecialistov na pohybové a športové aktivity žiakov v školách a školských zariadeniach

Gestor: MŠVVaM

Spolupracujúce subjekty: NŠC

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Financovanie EÚ fondy: 10 000 000 € na dva roky

Indikátory:

- počet špecialistov na pohyb v školách a školských zariadeniach

Stav plnenia: *neplní sa*

Text hlásenia:

Opatrenie bolo akceptované Európskou komisiou v rámci Partnerskej dohody k štrukturálnym fondom EÚ na aktuálne programové obdobie (2021-2027). Projektový zámer bol spracovaný v nadväznosti na realizované projekty MŠVVaM SR („MODULY“ a „Tréneri v škole“). Zatiaľ nebola schválená finančná alokácia na toto opatrenie, na základe čoho by sa pripravil samotný projekt.

4 INDIKÁTORY, CIELE A MONITOROVANIE

SR si stanovila ciele, ktoré úzko súvisia s implementáciou Európskej záruky pre deti, vychádzajúce z troch cieľových hodnôt AP EPSP, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálnej ochrany, v súlade s cieľmi OSN v oblasti udržateľného rozvoja. Tieto ciele spolu so zaznamenaným posunom sú popísané nižšie.

V rámci čiastkového cieľa „*zvyšovať mieru poskytovania formálneho vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (ďalej len „VSRD“)*“, čím sa prispeje k lepšiemu zosúladieniu pracovného a súkromného života a podporí sa väčšia účasť žien na trhu práce bol stanovený cieľ zvýšiť dostupnosť služieb pre deti od 0 do 5 rokov vytvorením aspoň 1000 nových miest pre deti v zariadeniach starostlivosti do 3 rokov. Podľa údajov z RSD MIS bola kapacita miest ku koncu roka 2021 – 3 789. Podľa výkazov 7-01 a 10-01 za rok 2021 bol počet poskytovateľov 202 a počet klientov bol 2 651. K októbru 2022 bolo registrovaných v registri sociálnych služieb 214 zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa s kapacitou 3772 miest. Inštitút pre výskum práce a rodiny v roku 2023 realizoval analýzu zameranú na potrebu zosúladiť rodinného a pracovného života v nadväznosti na nedostatočné kapacity v zariadeniach

starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorú finalizuje. Výstupy z analýzy budú zverejnené v roku 2024.

V rámci čiastkového cieľa „znížiť mieru mladých ľudí vo veku 15 – 29 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (ďalej len „NEET“) bol stanovený cieľ priblížiť sa k priemeru EÚ t.j. z 12,6% v roku 2019 na 9% do roku 2030. Podľa najnovších štatistických údajov Eurostatu je podiel mladých ľudí od 15 do 29 rokov, ktorí nepracujú ani sa nezúčastňujú na vzdelávaní v akejkoľvek forme na úrovni 11,4%.

V rámci čiastkového cieľa „znižovať PUŠD a zvýšiť účasť na stredoškolskom vzdelávaní“ je stanovený cieľ na 5% do roku 2030. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (18 – 24 rokov), klesol podľa štatistik Eurostatu na 7,4 % v roku 2022 a zostáva pod priemerom EÚ.

Ďalším cieľom, ktorý bol stanovený je „zníženie počtu detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením“ o 21 000 do roku 2030, pričom východisková hodnota v roku 2019 bola 210 tis., v roku 2020 bol ich počet 183 tis. Na základe údajov zo štatistického zisťovania o príjmoch a životných podmienkach (EU SILC) bolo v roku 2022 ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením 252 tis. detí do 18 rokov. V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu o 50 tisíc detí. Tento rastúci trend kopíruje celkový rast počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením na Slovensku, ktorý bol spôsobený vývojom sociálno-ekonomickej situácií v krajine. Bližšie informácie sú uvedené v Kapitole 2 tohto dokumentu.

Monitorovanie súboru ukazovateľov týkajúcich sa detí v núdzi je taktiež zabezpečené v rámci každoročnej správy o sociálnej situácii obyvateľstva, ktorá je publikovaná na webovej stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny.

5 FINANCOVANIE

Jednou z pripomienok od EK bolo, že v NAP ECG sú uvedené zdroje financovania jednotlivých opatrení, ale bez pridelených prostriedkov. Gestori opatrení preto v rámci odpočtu uvádzali, ak to bolo možné, aj finančné prostriedky, ktoré sú alokované na jednotlivé opatrenia. Tieto alokácie sú uvedené v Kapitole 3 pri daných opatreniach. V mnohých prípadoch však ide len o predpokladané finančné alokácie, nakoľko nie pri všetkých opatreniach je možné vyčíslit presné sumy.

V NAP ECG sa nachádzajú mnohé výzvy, ktoré v prevažnej miere možno charakterizovať ako mainstreamové, t. j. nie sú určené výhradne pre jednu cieľovú skupinu, napr. deti, osoby z MRK a pod. Sú zamerané na všetky osoby v špecifikovanej sociálnej alebo ekonomickej situácii. Deti sú v mnohých prípadoch ovplyvnené práve podporou, ktorá je poskytnutá ich rodičom, avšak takáto podpora nie je určená len pre rodičov detí, ale aj pre samotné deti. Z uvedených dôvodov nie je možné exaktne stanoviť alokáciu vyčlenenú na implementáciu opatrení uvedených v NAP ECG.

V súčasnosti je plánovaná revízia OP Slovensko. V rámci tejto revízie plánujeme tvorbu nových opatrení, ktoré budú reagovať na poznatky získané odpočítaním jednotlivých opatrení, ako aj na zistené medzery v ochrane detí pred chudobou a sociálnym vylúčením a dáta získané prostredníctvom participácie detí, spolu s finančnými alokáciami na jednotlivé opatrenia.

6 DOBRÁ PRAX A ĎALŠÍ VÝVOJ

V súvislosti s pripomienkou EK by sme v tejto časti chceli vysvetliť rozdiely v NAP ECG týkajúcich poskytovania dotácie na podporu stravovacích návykoch dieťaťa (ďalej len „dotácia na stravu“). Dotácia na stravu sa poskytuje na zabezpečenie obeda alebo iného jedla počas vyučovania. V NAP ECG je uvádzaný právny stav platný v čase jeho finalizácie, t. j. zachytáva obdobie od augusta 2021 až do apríla 2023. Tak v roku 2021 (január – júl), ako je tomu aj v súčasnosti, dotácia na stravu sa poskytovala/poskytuje plošne na všetky deti v poslednom ročníku materskej školy a v základnej škole. K opätovnej zmene legislatívnych podmienok v poskytovaní dotácie na stravu, a to nielen v jej výške, ale aj v cieľovej skupine, došlo **od 1. mája 2023**, kedy sa dotácia na stravu začala poskytovať plošne na všetky deti v poslednom ročníku v materskej škole a v základnej škole. Upravila sa aj výška dotácie na stravu na deň a na dieťa, a to zo sumy 1,30 eur na

- 1,40 € na dieťa v materskej škole,
- 2,10 € na dieťa na I. stupni základnej školy,
- 2,30 € na dieťa na II. stupni základnej školy.

Porovnanie právneho stavu v poskytovaní dotácie na stravu:

- **Platný právny stav do 30. apríla 2023** sa dotácia na stravu poskytovala na každé dieťa ak
 - navštevovalo materskú školu alebo základnú školu, v ktorej je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
 - navštevovalo materskú školu alebo základnú školu a žilo v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej príjem je pod hranicou životného minima,
 - navštevovalo posledný ročník materskej školy alebo základnú školu a žije v domácnosti, v ktorej si ani jeden člen domácnosti neuplatnil na toto dieťa nárok na zvýhodnený daňový bonus (pre deti do 15 rokov),
- **Platný právny stav od 1. mája 2023** sa dotácia na stravu poskytuje na každé dieťa ak navštevuje
 - posledný ročník materskej školy, základnú školu (v tomto prípade je potrebné, aby rodič alebo fyzická osoba, ktorej dieťa je zverené do starostlivosti rozhodnutím súdu, písomne požiadali žiadateľa, aby na toto dieťa podal žiadosť o poskytnutie dotácie na stravu),
 - materskú školu, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, a žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej príjem je najviac vo výške životného minima,
 - materskú školu, ak v materskej škole, okrem dieťaťa navštevujúceho posledný ročník materskej školy, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

K ďalšej zmene došlo **od 1. septembra 2023**, a to rozšírením cieľovej skupiny na deti v stredných školách, a to ak navštevujú prvý ročník až štvrtý ročník osemročného vzdelávacieho programu v strednej škole alebo prvý ročník päťročného vzdelávacieho programu v strednej škole po prijatí na vzdelávanie v strednej škole z ôsmeho ročníka základnej školy (v tomto prípade je potrebné, aby rodič alebo fyzická osoba, ktorej dieťa je zverené do starostlivosti rozhodnutím súdu, písomne požiadali žiadateľa, aby na toto dieťa podal žiadosť o poskytnutie dotácie na stravu).

Pre túto novú oprávnenú skupinu detí zo stredných škôl sa dotácia na stravu poskytuje v sume 2,30 eur za každý deň, v ktorom sa dieťa zúčastnilo vyučovania a odobralo stravu, t. j. v rovnakej sume ako na deti na II. stupni základnej školy.

Vývoj počtu detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu v priebehu roka 2023 zachytáva tabuľka č. 3. Vzhľadom na školské prázdniny hodnoty v júli a v auguste sú nulové v prípade detí v ZŠ.

Tabuľka 3 Počet detí, na ktoré bola poskytnutá dotácia na stravu

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Počet detí - spolu	56 786	55 838	56 450	56 636	441 058	442 662	64 642	64 628	484 356	489 244	490 822	491 494
Počet detí v MŠ	9 094	8 957	9 108	9 152	64 602	64 795	64 642	64 628	64 726	65 235	65 370	65 434
Počet detí v ZŠ	47 692	46 881	47 342	47 484	376 456	377 867	0	0	419 630	424 009	425 452	426 060

Zdroj: RSD MIS

V uznesení, ktorým bol NAP ECG schválený vládou SR, sme sa zaviazali predložiť do 31.decembra 2024 aktualizáciu NAP ECG. V súčasnosti je plánovaná revízia OP Slovensko, v rámci ktorej plánujeme tvorbu nových opatrení, ktoré budú reagovať na dáta získané monitorovaním jednotlivých opatrení, zistené medzery v oblasti ochrany detí pred chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj na podnety získané prostredníctvom participácie detí. Po vyhodnotení výsledkov vyplývajúcich z odpočtu NAP ECG bude zasadať pracovná skupina, do ktorej budú prizvané nové subjekty, vrátane Verejného ochrancu práv. Pri tvorbe nových opatrení sa bude klásť dôraz aj na pripomienky EK.

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch bude naďalej zvyšovať povedomie o problematike prostredníctvom svojich komunikačných kanálov, ako aj tvorbou kampaní, ktoré sa budú zameriavať predovšetkým na deti v núdzi. Pri zvyšovaní povedomia budeme využívať najmä digitálne kanály, ale zároveň aj fyzický kontakt prostredníctvom zvyšovania povedomia na školách a zariadeniach pre deti, ako aj prostredníctvom participácie detí formou moderovanej diskusie.

7 ZÁVER

NAP ECG v SR bol schválený vládou SR uznesením č. 156/2023 z 12. apríla 2023, čím sa začal proces implementácie. V rámci implementácie sa nadviazalo na činnosť pracovnej skupiny, ktorá zasada niekoľko krát ročne a kde za vedenia Národného koordinátora diskutuje o plnení opatrení, ktoré vyplývajú z NAP ECG, ako aj o budúcich výzvach. Členovia pracovnej skupiny aktívne spolupracovali aj pri tvorbe odpočtu k NAP ECG. Cieľom odporúčania Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021 je predchádzať chudobe a sociálnemu vylúčeniu a bojovať proti nim zaručením prístupu deťom v núdzi k súboru kľúčových služieb. SR si stanovila ciele cieľových hodnôt AP EPSP, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030. Zaznamenaný posun v rámci týchto cieľov je zaznamenaný v Kapitole 3 a Kapitole 4 tohto dokumentu, kde sú bližšie uvedené informácie o naplňaní jednotlivých opatrení priamo gestorov týchto opatrení.

V súvislosti s pripomienkami od EK boli k jednotlivým opatreniam priradené aj finančné alokácie, v mnohých prípadoch však ide len o predpokladané alokácie, nakoľko nie pri všetkých opatreniach je možné vyčíslit presné sumy. Zároveň, v prípadoch kedy to bolo možné,

boli k jednotlivým opatreniam priradené východiskové, ako aj cieľové hodnoty, ktoré majú byť dosiahnuté.

Nakoľko jedným z horizontálnych princípov NAP ECG je zabezpečenie účinného a bezplatného prístupu k bezpečnému prostrediu, participácii a nediskriminácii detí, NKS v minulom roku historicky prvýkrát zapojilo deti do tvorby strategického materiálu, ktorý sa ich týka. Aj v roku 2023 NKS pokračovalo s myšlienkou, že ak chce robiť niečo pre deti, musí to robiť s nimi. V roku 2023 sme participáciu detí venovali témam novej Stratégie na ochranu detí pred násilím „Detstvo bez násilia pre všetky deti“ a Európskej záruke pre deti. V tejto iniciatíve budeme pokračovať aj naďalej a podnety získané od detí využijeme pri tvorbe nových opatrení a výziev, ktoré sú plánované v rámci OP Slovensko.

Pri tvorbe nových opatrení budeme reagovať na dáta získané monitorovaním jednotlivých opatrení ako aj na zistené medzery v oblasti ochrany detí pred chudobou a sociálnym vylúčením. Zároveň budeme pokračovať v šírení povedomia ohľadom chudoby a sociálneho vylúčenia detí.